

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

IRÁRDETESEK:
6-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyelvtör sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szerda, december 17.

Mai számunk főbb közleményei:

Vesérelkek: Fővárosi bankalapítók Aradon. A képviselőház ülése. A bombás megkezdődött. Az aradi kereskedők köre iradalmi pályázata. Vége a türelemnek. Állás a szegényekért. Csángó kézimunka-kiállítás. Tizennyolc megfogott ember. A farsangi mandátum. Ingyen kenyér. Panaszok a fagy körül. Elfogadási parancs egy nagyváradi lapszerkesztő ellen. Mare Mangra mellett. Forrong a vagyonos osztály. Tárcsa: Az Isten uja. Irta: Szabó Ferenc. Regény-Csarnok: A róma-párisi expresszót. Fordította: Ritt Gyula.

Fővárosi bankalapítók Aradon.

Arad, december 16.

Egy nagyszabású bankalapítás tervezőinek megbízásából két ur járt ma Aradon, hogy az aradi pénzügyi vezetőségét ezen bankalapításban való részvételre kapacitálja.

A bank célja, amint ezen urak előadták, az volna, hogy a vidéki pénzügyi vezetők visszeszámítolási hitelszükségletét elégítse ki és egyúttal a vidéki pénzügyi vezetők egymás között, valamint a vidéki és fővárosi, meg külföldi pénzügyi vezetők között fenforgó hitelforgalomban a clearing szerepét töltsse be. Az új bank részvénytőké-

jét tíz millió koronában tervezik. A tervzet szerint a banknak első sorban azok a vidéki pénzügyi vezetők lennének a részvényesei, a melyek hitelközvetítését igénybe veszik. Az alapítók mintegy 400 vidéki pénzügyi vezetők részvételére számítanak a bankalapítás tervénél.

Ezen bankalapítás terve már előbb hirtelt, sőt egy pénzügyi szaklap szerint az annak létesítésére irányuló mozgalomnak Hieronymi Károly országgyűlési képviselő áll az élén. Azonban Hieronymi még egyáltalában nem foglalkozott az új alapítással. A mozgalom érdekében főképen Barta Ödön, Heltai Ferenc, Krasznay Ferenc, Solymossy Lajos országgyűlési képviselők, továbbá Lukács György dr. Békés- és Fenyvesy Ferenc Veszprémmegye főispán dolgoznak.

A mint értesülünk, a bankalapítás megbízottai Aradon vajmi kevés eredményt értek el, mert a helybeli pénzügyi vezetők egyelőre várakozó álláspontot foglalnak el. Ez annyival is inkább indokoltnak látszik, mivel a nagyobb vidéki pénzügyi vezetők, arra való tekintettel, hogy a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja már régebben foglalkozik üzletkörünek a visszszámítolással való kibővítésével és azon viszonytól fogva, a mely ezen pénzügyi vezetők a nevezett bankkal összeköti, egyelőre távol tartották magukat az egész akciótól; és kétségtelen is, hogy a szóban forgó bankalapítás ezen legnagyobb és legrégebb pénzügyi vezetők hoz-

zájárulása nélkül, — a melyek úgy a multjoknál, mint az általuk képviselt nagy tőkénél fogva hivatva volnának ezen tervet előmozdítani, — alig volna lehetséges.

Információink szerint eddig csakis kisebb pénzügyi vezetők irták alá a bemutatott tervzetet s ezekkel nagyszabású dolgot teremteni bajos.

Az eszme különben nem új. A mint említettük, a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja is foglalkozik üzletkörünek ily értelmű kiterjesztésével. Azonban, ha figyelembe veszik, hogy különösen a jól vezetett nagyobb vidéki pénzügyi vezetők egyáltalán nincsenek utalva ily központi intézet közvetítésére, akkor kétségtelenné válik, hogy főképp a kisebb vidéki pénzügyi vezetők szempontjából s csakis az ő részükre szükséges ily, nagyobb tőkével rendelkező „központi bank“, de miután ezek részvétele maga nem elégséges arra, hogy ilyet megteremtsen, ez esetben is csak úgy válhatik valóra az ily terv, ha a nagyobb pénzügyi vezetők, a melyek arra utalva nincsenek, azt támogatnák és felkarolnák.

A mint az elmondottakból látható, az új bankalapítás tervét nem sok remény kecsegteti: nem mondható, hogy annak létesülését a szükség parancsolja és hogy a vidéki pénzügyi vezetők sorsát az lenne hivatva jobbra fordítani. Azt látjuk, hogy a mely pénzügyi vezetők támogatása a bankot életre kelthetné, azok arra utalva nincsenek; a melyek pedig esetleg hasznát lát-

TÁRCSA

Az Isten uja.

Irta: Szabó Ferenc.

Egymásután két ízben is lecsapott az Isten haragja. Először a feneketlen kercesdi tóba, melyen nehéz átok ül, amióta Simon Rózi beletemetkezett. Azután a Zádorék jegenyé nyárfájába, mely susorogva lobogott s a szélben ide-oda imbolygó tűzkoronájával fényes rajzokat irt a borulatos levegőbe.

— Az Isten uja, édes lelkem! Mondotta a vén pap Zsuzsó néninek, aki serényen kopogtatta az olvasó gyöngyeit s fáradt tekintetével a kercesdi tó fényoszlopát nézte.

— Megint beleöli magát valaki. Azt jelenti... Nem Zádorékra gondolt, hogy az Isten ujját emlegette?

— Rossz erkölcsű fiu volt. Kerülté a templomot. Rossz volt a lelke. Másképpen nem lehet megmagyarázni a dolgot, hogy így oda tudta hagyni az apai házat... Az a szarka pedig szemtelen egy állat. Mind elhordja a csirkéket, ha nem állítjuk fel a fogókat. Még ma... vagy legkésőbb holnap.

A rozoga batár egyenesen az ajtó felé farralt. A tisztelendő ur marokra fogta a foltos esőernyőt, melynek drótbordái itt-ott kilátszóttak a szakadozó vászomból. Az ajtóból azonban visszafordult s kissé kemény, de mégis kenes hangon szólt vissza.

— Azzal a tóval pedig hagyjon fel lelkem. Nem jó kísérteni az Istent! S csendesesen tovább lépkedett, hogy ne kellessék feleselni Zsuzsó néniel.

Az égen lomha szárnyu felhők kergetőztek. A tócskában itt-ott fényesen villogott a bujkáló csillagok fénye. Az eső egészen elállt; de az udvarház csatornáit még zuhogva öntötték a vizet.

— Tisztelt vendégkoszoru! Kedves mátkapár! — hangzik fel olykor vékonyan, keneteljesen.

Zádoréknál vigan vannak, mintha az a fekete szárnyu vihar át se robogott volna a világon. A jegenyefa sziporkás fátylaja is kialudt; nincs, a mi rémitse a lakodalomra egybegyűlt rokonságot. Juliska, a nevelt lány, fején menyasszonyi fátyollal ül az asztalfőn; mellette Sámson Gergely, a boldog vőlegény. Hanem azért a vén tisztelendő most is el-elmondogatja, ha a távoli villám végignyilal az ég alján:

— Jó emberekre nem haragszik az Isten! Zádorné nagvasszony, ha szerét ejtheti, pillanatra az ifju párhoz lopózik s megsimogatja a Juliska égő homlokát.

— Lelkem gyermekem! Csak ennyit mond mivel hangját elfojtotta valami.

— Ne sirjon édes anyám... Az Isten, akarta így! — Suttog a leány vigasztalva. Aztán ő is sir. De ezt a gyöttrő fájdalmat nem igen veszik észre. Hiszen így szokott ez lenni minden lakodalomban.

— Az Isten hatalma végtelen. Történtek, történetnek csodák. A bibliában is megtört a tékozló fiu! — mondotta a vén pap.

De a nagvasszony már nem hallotta e vigasztalást, bevette magát az udvarház legbelsejébe, holott az ő ágyháza vala, ott letérdelt a kopott imazsámolyra, az ágyterítőjébe temetve a fejét és fájdalmasan zokogott. Itt szabad volt; nem hallotta senki. Azután, hogy kikozogta magát, beszélni kezdett egy láthatatlan alakhoz gyöngéden, szeretettel, a vétket megbocsátó anyaszív lemondó fájdalommal.

— Büszkeségem, boldogságom lehelte volna s te megtörted a szívemet. Azt mondják, rossz volt a véred. Ezzel szomorít mindenki, hogy mentegessék a tettedet. Pedig én tudom, hogy nem igaz. Ki'öl örökölted volna e rettenetes vért? Tudom, hogy jó, derék voltál, szerettél minket. Szomjuhuztad a dicsőséget; ez volt a legnagyobb bűnöd. Kivágytál a világra, hogy szabadon kövesd szegény beteg lelked fényes álmait. Az otthon édes, hívogató kandalló tüze elveszett a hazug csillagaid ragyogása mellett. Szegény megtévedt fiam! Nem tudtad, hogy a világ minden dicsőségénél többet ér egy szerető szív... Ez a szegény leány várt rád hűségesen; abban a hitben növekedett fel, hogy a tied lesz. Én akartam így, hogy boldoggá tegyelek... Most már aztán mindennek vége.

Szívén újra erőt vett a fájdalom, zokogott s forró homlokát kétségbeesetten szorította az

ha tnák, azoknak ereje gyöngé ahhoz, hogy megeremtsék.

A vidéki pénzpiacznak kétségtelenül szüksége van valamelyes támogatásra, azonban az ilyen központi bankok még nem segítenének rajta. Megint azt kell hangsúlyoznunk, a miről már több ízben esett szó. Sokkal üdvösebb lenne a vidéki pénzügyekre nézve annak elérése, hogy a kormány a rendelkezésére álló nagy állami tőkét ne kizárólag a főváros nagy bankjaiban helyezné el, hanem a vidéki előkelő és jó hírnévűk örvendő pénzügyeseket is támogatná azzal, hogy pénzfőlösegei egy részét ezeknél kamatoztatná. Ep a napokban olvastunk egy pénzügyi szaklapban kimutatást, a mely szerint a kincstárnak száz millió fölül való betétje van a lehető legalacsonyabb kamatláb mellett fővárosi pénzügyeseknél; a vidékiek közül csak egy bekés-csabai és egy kolozsvári takarékpénztárnál van az államnak betétje, a melyeknél a kormány a piac megmentésére helyezett el pénzt. Kívánatos azonban, hogy a vidéki pénzügyesekre ne csak ilyen „inség-betét” jusson az állam részéről.

Ha a kormány végre fölismeri a fővárost mindenben a vidék rovására dédelgető, politikának helytelen voltát és belátja azt, hogy a nemzeti erő fejlesztésére nem a kozmopolita főváros hizlalása, hanem az erős vidéki központok megalapítása az alkalmas eszköz: akkor módot kell nyújtani arra, hogy az olcsóbb pénz előnyeit a vidéki ipar és kereskedelem ne csak közvetve, hanem közvetlenül élvezhesse.

Egyébként az említett bankalapítás két megbízottja, amint értesülünk, Arad után a temesvári és szegedi pénzügyeseket keresi föl.

A margittai mandátum. A Szatmári Mór mandátuma ellen benyújtott petíciót ma tárgyalta a kuria. Mint budapesti tudósítónk táviratban jelenti, a Kuria elrendelte a vizsgálatot arra vonatkozólag, hogy igaz-e, mikép Szatmári Pappfalván izgatott a földbirtokos osztály ellen? Együttal kimondotta a Kuria, hogy a bizonyítás anagául elfogadja a már eddig folyt vizsgálat adatait. Ezeknek tárgyalását péntekre halasztották.

Ágyfához. Távolról vidám muzsikaszó verődött be és ez magához téríté. Az égről fényes csillagok világoltak le hozzá. Ezeket nézte mereven, fájdalmasan, hogy vajjon mit mondanak? Aztán eszébe jutott a „másik” gyermek, az édes, a szelid leány, a kit sajátjaként szeretett. Pillanatig összefogta a reszkező kezét, a mig áldást kért rá s aztán szilárd léptekkel vissza-indult a mulató, vidám emberek közé.

Csak a vén komondor ne ugatna olyan erősen. Mérges csaholással kapkod valamibez, mintha nem jó uton járó vendéget akarna visszariasztani. Isten tudja, mit lát ilyenkor a kutya lelke... Hirtelen örvendező vonítá-ba esap át s tova iramodva — jeladásul — nvészörgön kaparászsza a tornác lécajtáját, Zádornét nyugtalanítja e hang — a Juliska szeme is olyan melegen s mégis olyan fájdalmasan villog — és fölemelkedik, hogy kimenjen.

E pillanatban megnyílik az ajtó s egy koptas, sáros ifju ember lép be. Az ajtónál dőb-benve megáll, szeliden, alázatosan, mint egy kéregető s nagy, sötét szemével felváltva méregeti a vendégeket. Aztán megszólal. Hangja mély, fájdalmas és tompa.

— Nem ismer, édes anyám?

Anyja a megismerés édes fájdalmával, zokogásba csukló örömeivel rohan hozzá. Olyan, mint a tebotyult. Oleli, csókolja, kérdésekkel ostromolja s mintha vezekelne, tépdési a saját tisztos szürke haját.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 16.

A mai ülés iránt már sokkal nagyobb volt az érdeklődés, mint az utóbbi napokban. A kivándorlási törvény keltette az érdeklődést, mert a be, és kivándorlás kérdésének rendezését mindenki sürgősnek és fontosnak tartja.

E öbb egy kis cselepató volt a könyvtári bizottság jelentése, illetve a régi országgyűlési iratok beszerzése körül és ezután érdekes, komoly vita indult meg a kivándorlás ügyében.

A vitát Kristóffy József vezette be röviden. Azután Barta Ödön mondott szakzerű beszédet, de felette érdekes volt a Hegedüs Loránt fejtegetése. Az egész Ház osztatlan figyelemmel hallgatta a fiatal tudós-képviselő fáradságos tanulmányokkal szerzett tapasztalatait és tanácsait. Múltó büszkeséggel hallgatta őt atyja: Hegedüs Sándor és a karzaton családjának nőtagjai. Egyes kijelentéseivel általános tetszést aratott.

Az öt kivándorlási javaslatot még a karacsony előtt le akarja tárgyalatni a kormány és így valószínű, hogy még december 23 án is együtt lesz a Ház.

Részletes tudósításunk a következő:

(Az országgyűlési naplók)

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Plósz Sándor, Wiassics Gyula és Cseh Ervin miniszterek.

Elnök fél 11 órakor nyitotta meg az ülést.

Szivák Imre előadó benyújtja a tengerszemre vonatkozó jelentést.

Hegedüs Loránt előadó betérjeszti a könyvtári bizottság jelentését.

Balla Géza hivatkozva arra, hogy a Ház a múlt évben 10000 koronát szavazott meg a régi országgyűlési iratok beszerzésére, arra kéri a bizottságot, hogy publikálás és a tudományos intézetek felszólítása által gyűjtse össze az anyagot.

Szederkényi Nándor ugyanily szempontból beszél.

Madarász József arra kéri az elnököt, hogy gondoskodjék az iratok összegyűjtéséről.

Elnök előadja, hogy főtörökvése, az anyagot összegyűjtetni és erre szakképzett egyént fog alkalmazni. (Általános helyeslés). A gyűjtésről időnként jelentést fog tenni a Háznak.

— Hát te vagy? Hazavezérelt a jóságos Isten? Tudsz-e meg imádkozni, ahogy én tanítottalak? Hideg könyörtelen a nagy világ, ugy-e? Volt-e résztvevő sziv, amely kipótolta a mi szeretetünket? Sárral dobáltak azok, ugy-e, akikre rávesztetted a lelked tőlünk elorzott kincseit?

A vigalmi zaj elcsitult. A szerető szivek édes-fájdalmas dobogását szentségtelenség lett volna megzavarni.

— Éhes vagy? édes fiam, ugy-e?

Megfizethetetlen anyai sziv, mely a viszontlátás régóta sóvárgott örömeiben sem felejt el ilyen kicsinyes dolgokra gondolni! — Ül ide fiam, Juliska mellé... Éppen a lakodalmára érkezélt haza!

— Ó már boldog, a lelkem... Eleget várt, eleget szenvedett — hiába.

A vendégek felugráltak, helyet szorítva maguk mellett.

— Ül ide, öcsém!

— Placeát! Jó emberek kevés helyen is megférnek. Mondottam én, hogy történnek, történhetnek csodák. Lám, hogy bekövetkezett! — szólt a pap kenetes hangon.

Telérakták a vendég tányérját. Juliska is rakogatott a javából, hogy annál édesebb legyen. A rongyos ember evett, de csak immel-ámmal. Néha megrepdesett a pillája. Juliskát nézte lopva. Milyen szép nagy lány lett belőle. Most már asszony, a más asszonya. Pedig ezt a boldogságot számára tartogatta az ég. Ugy

(A kivándorlási törvény).

Kristóffy József előadó elfogadásra ajánlja a javaslatot, amely a kivándorolt polgárokat megmenti a hazának. (Élénk tetszés).

Barta Ödön arra kéri a Házat, hogy ma két óráig tárgyalják e javaslatot és a kérvényeket csak holnap tárgyalják.

Széll Kálmán miniszterelnök ebbe beleegyezik.

Molnár János és Várady a kérvények tárgyalását külön napra kéri kitűzni.

Elnök az ülés végén fogja erre nézve feltenni a kérdést.

Barta Ödön azután a javaslatról beszél és azt óhajtja, hogy a kivándorlás csakis Fiumén át, csakis magyar hajóstársaságok által engedtessek meg. Ezzel évenként 24 millió forint nyereséget érünk el. Biztosítassék a konzulátusok magyar jellege, hogy a magyar állampolgárok bizalommal fordulhassanak hozzájuk. Az egyházi vezetés magyar kézben legyen. A javaslatot, mit felette szükségessé elfogadja. (Élénk helyeslés).

(Hegedüs Loránt beszéde.)

Hegedüs Loránt statisztikai adatokat sorol fel az európai kivándorlásokról. Németországban a kivándorlás évről-évre apad, a többi külföldi államban sem esik, sem nem emelkedik, de Magyarországon rohamosan emelkedik a kivándorlás. A múlt évben 70,000 ember vándorolt ki tőlünk. Ez ijesztő szám csak halványan mutatja a veszedelmet, mert vannak kivándorlók, a kiktől statisztikát sem lehet csinálni. A konzulátusokról szól ezután hosszabban, a melyek nemcsak nem használnak ügyünknek, hanem inkább ártanak, mert üzérkednek a kivándorlással és a kivándorlókban jó anyagot kapnak anyagi gyarapodásukra. (Élénk tetszés).

Hosszabban szól ezután az egyházakról, a melyeket magyar fennhatóság alá kell helyezni. (Általános élénk helyeslés.) Mert igen nagy baj az, hogy a felekezetek küna egymással küzdenek, a mi csak árt a magyarságnak. Kell, hogy a felekezetek künn is érezzék a magyar államhatalom fenségét, legyen hová fordulniok és a felekezetek ne emészszék egymást. (Élénk tetszés.) Elmond több esetet saját tapasztalásából, a melyek azt bizonyítják, hogy e versenygés mennyire árt a magyar állampolgároknak.

Nem akar nemzetközi politikával foglalkozni, de kénytelen a ház figyelmét felhívni a romániai kivándorlásra, a mely szoros összefüggésben van: a székely kérdései. Elszomorító adatokat sorol fel arra nézve, miként oláhosodnak el a székelyek. Egykor magyar családok egészen eloláhosodtak. A székelyeket okvetlenül meg kell menteni a magyarságnak. Itt is rendezni kell a kérdés egyházi részét. Mert itt is versenygést lát az egyes egy-

szeregett volna zokogva sirni; de nem tudott. A hosszas szenvedés kiapasztotta a könnyeit.

— Ezentul a mieuk lesz egészen. Nem engedlek el többé soha. Egyszerű falusi ember lész, de boldog. Még tanulsz szántani, vetni s lassanként elfelejtetd a nagyvilág átkait. Aztán, ha ugy akarja a jóságos Isten, keresünk valami derék, szorgalmas leányt... Nem így akartam én, hanem ha a sors másképpen végezte el, ám legyen. Isten ellene ne zúgolódjék, fiam!

A rongyos ember hálataljesen csókolta meg az anyja kezét s arra gondolt, hogy mennyire nem érdemes erre a nagy szeretetre. A megígért boldogságra is gondolt s kedve lett volna keserűen felkaocgni. Összedult világ az ő világa hit, remény, boldogság, minden e remok alá temetve. Csak szomorú emlékei, kísértő rémek vannak, melyek gyötrik, marcangolják s nincs isteni erő, amely el tudná némitani, el tudná altatni e visszajáró kísérteteket.

— A véred is lecsitul idővel. Olyan derék, egyszerű falusi ember lész, mint apád volt. Meglátod milyen boldogok leszünk!

— Nagyon boldogok! — mondotta a rongyos ember s szemében különös csodálatos fény világolt.

A vén tisztelendő felált s poharát magasra tartva, beszélt a tékozló faluról, aki megtért s istenes, boldog ember lett belőle. A vendégek kecintottak s ittak a megtért fia egészségére, mert a példa olyan volt, hogy mindenki megértette. Juliska is kecintott s pillanatig melegen, édesen nézett rá, aki egy kívánta volna,

háza között és az államnak bele kell ebbe avatkoznia. Majd utal a székely kongresszusra, és kéri a kormányt, hogy minden lehető eszközzel legyen segítségére a székelyeknek. (Élőnk helyeslés.)

Végül a konzulátusokat utasítatni kéri, hogy a kivándorlást figyelemmel kísérik, hogy az üzérkedést megakadályozzák. Igen fontosnak tartja, hogy a konzulátusokon magyar címerek is legyenek, mert ez rendkívül nagy hatással volna a külföldi magyarokra. A javaslatot elfogadja. (Általános helyeslés. Számosan üdvözlik.)

(A napirend.)

Elnök az ülést felfüggeszti.

Csernoch szólalt fel a szünet után. A néppárt nevében elfogadja a javaslatot, de a gazdasági jólét érdekében a földadó újabb kivételét s a fejadó eltörlését követeli.

Szóll Kálmán miniszterelnök hozzászólására a javaslatot holnap végigtárgyalják, azután a kérvényeket intézik el s a tengerszemügyet veszik sorrendre.

A bombázás megkezdődött.

(A venezuelai események.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

London, december 16.

Az alsóház esti ülésén Schwann (liberális) megokolja a Ház einapolására vonatkozó indítványát és panaszkodik, hogy a kormány olyan kevés fölvilágosítást adott a venezuelai kérdésről a német kormánynak a német birodalomgyűlésen tett nyilatkozataihoz képest. Azt mondja, hogy az angol követeléseket nem igen tartja kielégítő alapnak ilyen drasztikus eljárásra.

Philipp (liberális) támogatja az indítványt és nagyon kéri a kormányt, hogy fogadja el választott bíróság döntését.

Cranborne külügyi államtitkár azt válaszolja, hogy a kormánynak kötelessége, hogy teljesítse nemzetközi politikai kötelezettségeit. A hol a rendet veszedelem fenyegeti, kötelessége azt helyreállítani és az olyan nemzeteket, mint a venezuelai, meg kell akadályoznia a nemzetközi jog nyilvánvaló megsértésében. Az Egyesült-Államok kormánya okos és józanságpontot foglal el s belátta, hogy semmiképp sem sérti a Monroe-elvek Angliának az a követelése, hogy a venezuelai kormány teljesítse kötelezettségeit és tisztelje a brit alattvalók jogait. Egy ország sem igyekezett annyira támo-

gani az Egyesült Államokat ennek az eivnek a fenntartásában, mint Anglia. (Helyeslés.) Az angol kormány nem tett volna olyan szigorú intézkedéseket, ha nem támadták volna meg angol alattvalók szabadságát és birtokait. Tovább is azon az úton fogunk haladni, a melyre léptünk. Az ágyunaszádok elkobzását blokádnak fogja követni, ha Venezuela nem enged, de ezt a blokádot úgy akarjuk végrehajtani, hogy tekintetbe vesszük a semleges nemzetek érdekeit és a mennyire lehet, Venezuela érdekeit is.

Van szerencsénk értesítésükre a következőket váaszolni: E kikötőváros hatóságai nem mozdították elő a Topaze brit zászlajának levételét, ezt a tettet csak a lakosság követte el a la guayrai események miatt. A letartóztatások felsőbb parancsra történtek, amint hogy felsőbb parancsra szabadon is bocsátották a letartóztatottakat. A idevaló németek és angolok teljes garanciát élveznek.

A választ a helyi hatóságok tisztviselői írták alá és 5 órakor átadták az olasz konzulnak, aki ezt, a mikor a bombázás megkezdődött, jelek útján közölte a hajókkal. A bombázás alkalmával San Estebanban, Puerto Cabelótól három mértföldnyire, agyonlőtték egy embert és két cselédet.

Vége a türelemnek.

(A Pester Lloyd Bécs ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 16.

A Pester Lloyd mai estilapja a következő igen érdekes és feltűnő cikket írja a politikai helyzetről:

A német birodalom hát megkövácsoolta a maga gazdasági harczibárdját és a mi monarchiánk kész az esetleges ütést pusztá ökölrel kivédeni. Mert az osztrák kormánykörökben megint Schmerling szelleme kísért: Bécsben már megint tudnak várni. A magyar miniszterelnök legujabb bécsi útjának eredménytelensége holt bizonyossággá teszi ezt. De mért is sietnének odaát? A „nem“, a melyet a reichsrath a kiegyezésre, sőt minden kiegyezésre mondani fog, nem eléggé későn provokálható; a külföld azonban, melynek autonóm vámtarifát egyelőre nem tudunk odaállítani, talán csak megkönyörül gyámsálgunkon, mert hisz a külföld tudvalevőleg nagyon jószívű és a legmegindítóbb szentimentalizmushoz van hangolva.

Mindazonáltal ez az állapot tarthatatlan és Magyarország nem is hajlandó azt továbbra fenntartani. Mert mindama sok kellemetlenséghez, melyet az országnak eddig szerzett, társul még ez a szegyenletes szerep, melyre Magyarország vezető államférfia a kiegyezési ügyekben ítélve van. Négy éven keresztül minden munkásságát, államférfiúi tehetségét, soha nem laukadó becsületes szándékát a problema megoldására szentelt Széll Kálmán; megszámlálhatatlan az a sok utazás, melyet erre a célra tett és mikor már hosszú és kínos tárgyalások kimagyarázások, kapacitálások után a meggyezés úgy a hogy létrejött, hogy azt lehetett hinni: a két kormány közt legalább a prelimináriákra nézve tisztába jött: ekkor látszott csak, hogy még minden a levegőben van; mert az osztrák kormány éppen a saját gyöngegségéből a magyar miniszterelnökkel szemben bizonyos felsőbbbséget akart érvényesíteni. Az ajándékozó felsőbbbséget az elfogadóval szemben. Ezért kellett a miniszterelnöknek a kiegyezés minden pontjáért harczot vívni, mintha engedményről lett volna szó, melyet Magyarországnak nagy kegyesen tesznek és azért nem lehetett bizni valamely megállapodásban, mert rossz kedvében az osztrák kormány ma visszavonta azt, amit tegnap engedett.

De most már elég, a játékot tovább folytatni nem lehet. Megtiltja ezt a miniszterelnöknek az állásával szemben tartozó méltóság. Ha Bécsben még mindig nem látták be, hogy Magyarországot a kiegyezéshez épp oly kevés érdek fűzi, mint Ausztriához és hogy ezért semmiesetre sem hozhat olyan áldozatot, mely létét aláássa: akkor most itt az ideje, hogy azoknak az uraknak világos határozottsága ez a tényállás megmagyaráztassék.

Carracas, december 16.

Az angol-német ultimátumot Puerto Cabelóban fél 5 órakor nyújtották át. A bombázás 5 órakor kezdődött. Az ultimátum a vámmellenőröz volt intézve és így szólott:

Van szerencsénk figyelmét a következő tényekre felhívni: A Topaze brit gőzöst a mely itt szent rakott ki, nemrég lefoglalták és elkobozták. A tisztokkal és a legénységgel nagyon méltatlanul bántak és végre megengedték nekik, hogy a hajóra visszatérjenek. Tegnap a kapitányt kényszerítették, hogy a zászlót levétesse. Az amerikai alkonzul közölte velünk, hogy ezt a lakosság tette, a nélkül, hogy a helyi hatóságok közbeléptek volna. Kérjük önt, hogy a brit hajóraj főnökének a venezuelai kormány részéről teljes elégtételt adjon a brit zászlón esett gyaláztárt és kezessédjék érte, hogy hasonló esetek nem fognak ismétlődni és hogy e kikötő német és angol lakosait többé nem fogják zaklatni. Ha délután 5 óráig nem lesz kezünkben a válasz, leromboljuk az erődöket és ha a tüzelést viszonzozzák, a vámházat is. Felszólítjuk tehát a város összes parancsnokságait, hogy a foglyokat és a katonákat az erődből távolítsák el, hogy emberéletben ne essék kár és semmit el nem mulasztva, tegyenek lépéseket, hogy nem hivatott személyek a tüzelést viszonzozzák. Sem a német, sem az angol kormány nem óhajt magánemberek ügyeibe beleavatkozni. A venezuelai kormány hajóinak elkobzása csak számtalan sérelmekért történt, a melyekért még most is várjuk a megkövetést. Montgenric, a brit hajóraj főnöke, Scheder, a német hajóraj főnöke.

hogy gyűlölje, átkozza inkább! Ez a nemesség tördőfés volt a szívének.

— Boldog vagy, igazán boldog, Juliska?

— Az vagyok. Köszönöm Istenemnek! És amit nem tudott elmondani a szó, elmondta a Sámson Gergelyre vetett édes, lángoló tekintet. És ez a tekintet is úgy, de úgy fáj a megtért Hunak.

Nemsokára pihenni tértek. A rongyos ember fáradt volt. A kertre nyíló kis szobában vetettek neki ágyat, ugyis az ő szobája volt hajdanán. Bucsuzásakor melegen, fájdalmasan csüngött a szeretetén. Aldjon meg az én Istenem! Boosás meg — mondotta Juliskának. Hihetőleg arra a fájdalomra célzott, amelyet eltávoztával okozott a szívének. Anyja elkísérte, gyertyával a kezében s melegen betakargatta, ahogy kis gyermek korában. Pedig meleg nyári éjszaka volt. Az égről olyan édesen világoltak alá a csillagok. Alig tudtak elszakadni egymástól, úgy sirtak-rikkak egymás kebelén. Az örömtől, vagy mitől.

Reggelre kelve a szegény ember nem volt sehol. Délfelé meghozták a hirt, hogy a keresedi tóba ölte magát.

— Nem megmond'am? Az a táncoló fényoszlop mindig szerencsétlenséget jelent! — síránkozott Zsuzsi néni.

— Rossz volt a vére, hiába! — jegyezte meg a főtisztelendő ur s nyomában leült, hogy megírja a szomorú halotti prédikációt.

Mindenekelőtt egy dologgal kell tisztában lennünk: Magyarország nem kér semmit Ausztriától és Ausztria nincs abban a helyzetben, hogy Magyarországnak engedményeket tegyen. Magyarország a gazdasági közösséget bizonyos feltételek alatt elfogadja és Ausztria is elfogadja bizonyos feltételek alatt. A feltételek vagy összeegyeztethetők s akkor marad a közös viszony, vagy nem egyeztetethetők össze, akkor a közösségnek, mint természetellenesnek, meg kell szünnie.

Megérthetjük tehát, ha Széll tegnapi bécsi tartózkodása alkalmával ezt a „vagy-vagy”-ot a leghatározottabb formában állította oda; sőt éppen ennek az ellenkezője volna érthetetlen. Ezen „vagy-vagy” alatt nem lehet mást képzelni, mint a választást a gazdasági közösség és a gazdasági különválás között. Mert egy magyar kabinet-válsággal mitsem lehetne segíteni, az csak elmérgesítené az állapotokat.

Az aradi kereskedők köre irodalmi pályázata.

(A kereskedelem magyarsága.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 16

Az Aradi Kereskedők Köre, amint ismert, ez évi szeptember 19-én, Kossuth Lajos születése századik évfordulójának emlékére, 200 koronás irodalmi pályázatot tűzött ki, ennek a problémának legjobb megoldására.

A mennyben a hazai kereskedelem még nem minden ízében magyarosodott volna meg, mily körülmények okozták ezt és minő eszközökkel lehetne a hazai kereskedelem tökéletes megmagyarosodását a legrövidebb idő alatt elérni?

Ez a pályázat e hó 15-én este járt le, s annak igen szép, örvendetes eredménye van. A pályázat tárgya iránt való általános érdeklődést jellemzi, hogy arra az ország minden részéből, összesen tizenkét pályamunka érkezett be.

A pályaművek jellegi ezek:

1. Egyesült erővel.
2. Nemzetközi dolgokban is a hazafiság vezéreljen.
3. „A lelkekhez csak társadalmi akcióval lehet férközni; pedig nekünk a lelkeket kell megtartanunk, megnyernünk, vagy visszanyernünk.” (Apponyi Albert gróf.)
4. „Szép vagy oh hon... ám... nagygyá csak fiaid szent akarata tehet.” (Vörösmarty.)
5. Hungária.
6. Nyelvében él a nemzet.
7. Hazafiság.
8. Magyar vagyok...
9. Nyelvében él a nemzet.
10. Egységes, nagy nemzet csupán az lehet, mely nyelvének mindig s mindenütt érvényesülést szerez.
11. Ápold a magyar nyelvet.
12. Egyesült erővel.

A pályázatot ezzel lezárta a kör s valószínűleg még e hét során összeül a pályázatnak az illetékes tényezők bevonásával már megalakított bíráló bizottsága. A döntés előreláthatóan január vagy február hónapban történik meg, s remélhető, hogy a pályanyertes munkával olyan irodalmi termék kerül a nyilvánosságra, a mely hathatósan szolgálja a hazafias pályázat intencióját: a kereskedelem magyarosítását.

TANÜGY.

(—) Az Aradvidéki Tanítóegylet aradi fiókbizottsága I. hó 18-án csütörtökön d. e. 9 órakor tartja a Szt.-Péter-téri fiúiskola emeleti termében ülését, melyre a t. tagjait tisztelettel meghívja az elnökség. Sófalvi György, elnök. Czobor Ottó, jegyző. Tárgysorozat: 1. Betüis-

mertetés. Keresztes Arzén gyakorlati tanítása. 2. Enek a IV. osztályban. Bemutatja Ozirák Márton. 3. Gépies olvasás. Értekezés Maurer Mihálytól. 4. Pénztári jelentés. 5. Tisztújítás. 6. Indítványok.

Tizennyolc megfagyott ember.

(A cigánykaraván végzete. — Huszonkilenc fokok hideg. — Késnek a vonatok. — A hideg és a közigazgatás. — Hivatalos vélemény a hidegről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 16.

Pár nap óta valósággal Szibériában élünk. Itt benn a városban 19—20 fokra süllyedt alá a hőmérői higany. A dermesztő, elbírhatatlan hideg olyan erővel szakadt ránk, hogy ami nagy ritkaság, néhány megfagyott verebet szedtek össze a kertekben. Még a déli órákban is zuzmarás bajuszu alakok járkáltak a reccogó, csikorgó havon, dideregve, kipirult arccal. Már nem is tudták az időt mihez hasonlítani s kezüket dörzsölve mondogatták egymásnak az emberek: Szibéria!

Arad- és Hunyadmegye határában, Blezsény községben rettenetes áldozatot követelt ez a dermesztő hideg. A község a brádi járásban van s az erdélyi hegyvidék körébe esik. Brád környékén, a hol a légnyomás rendkívül nagy, oly szokatlan hideg uralkodik, hogy a hőmérő vasárnapi 29 fok Celsiusra szállott alá.

Ennek az abnormis hidegnek lett áldozata egy tizennyolc tagból álló cigánykaraván. A karaván december 14-én telepedett meg. Blezsényben a cigányok ősi szokás szerint sátrat vertek a hóba s aztán kiterítve bundát, ruhát és egyéb cökmőket, a sötétség beálltával, összebujtak és elaludtak.

Tegnap reggel az arra járó embereknek feltűnt, hogy a sátor, a mely rendszerint hangos szokott lenni a purdék zsvajából, egészen csöndes. A kíváncsiak benéztek, hogy még mindig alszanak talán Fáraó népei s megdöbbenő látvány tárult eléjük.

Mind a tizennyolc cigány hófehéren, holtan feküdt egymás mellett. Ajkaik szederjések voltak, s testük kemény, mint a kő. A dermesztő hideg megölte őket. A cigányok, elég vigyázatlanul, némi léket hagytak a sátron.

Itt a meleg, hidegűző pára kigőzölgött és besurrant a hideg, metsző szél, mely örök álomba merítette a nyomorultakat.

Aradmegye hegyvidékei, főképen azonban a hunyadmegyei havasok tájékán rettenetes hidegek járnak. A falusi lakosok alig mernek kimozdulni lakásaikból s alig mulik el egy nap, hogy megfagyott embereket ne találjanak.

Az óriási hidegeket a vonatokon is meg lehet érezni. Majdnem minden vonat késéssel érkezik, mert a kocsi csapágái megfagynak és nehezen forognak a tengelyek. A sinek is rendkívül sikamlósak, ami miatt a vonat előrehaladása nehézkessé válik.

A közlekedési mizéria kihatással van a közigazgatásra is. Aradmegye igazoló választmánya például ma délelőtt ülésre volt egybehíva, de mert a radnai főerdész, aki nélkül alkalmasint nem tanácskozhattak, a vonat nagy késése miatt nem jelent meg, az ülést máskorra halasztották.

Hivatalos vélemény is van már az ideai térről s ez a vélemény egy cseppet sem biztató. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, a meteorologiai

intézet egyik kiváló tisztviselője a nagy térről a következőket mondotta:

Ugy látszik, ez az ideai tél méltó versenytársa lesz az 1879-80-adiki télnek, amelyet a múlt század leghidegebb telének tartanak. Különösen az 1879. év december hónapja volt az, amely excessiv voltánál fogva keltette föl a figyelmet. A két tél között megvan az analogia. A rendes állapot az, hogy január eleje a leghidegebb. Akkor is, most is: már december elején nagy a hideg. Akkor is, most is: a hideget megelőzőleg már novemberben nagy havazások voltak Közép-Európában. Budapesten, az 1879. év decemberének havi átlaga 10.2 fok a fagyponthoz és a szélsősége 20.6 fok a fagyponthoz alatti.

Ennek a hónapnak az átlagos értékét még nem ismerhetjük, mert most három egymásután következő napon a hőmérő 17 fokot mutat a fagyponthoz alatti, míg a hónap legelején volt hat napunk, a melynek átlaga körülbelül plus egy fok, volt három minus öt fokos és három minus tiz fokos nap.

Hogy állandó, tartós lesz-e ez a nagy hideg, azt persze nem lehet bizonyosan tudni; de hogy valószínű, arra nézve két körülménynek jelenléte enged következtetni. Elsőben: a hóréteg jelenléte, amely a hidegnek egyik fő-feltétele; a hóréteg egyre árasztja a hideget magától. A másik főforgó körülmény, amelyből a zord tél tartósságára lehet következtetni, az, hogy a légnyomás rendkívül nagy. Napok óta állandóan 775—780 milliméteres a légnyomás. A föld felszínétől csak néhány méternyire van köd és pára. Azontul pedig teljesen tiszta a lég, amit holdsütéskor lehet világosan látni. Nincs tehát semmi, ami a föld és a testek hőkisugárzását megakadályozná. A föld melege kisugárzik és elszáll és ez egyben szintén egyik magyarázója a nagy hidegnek.

Csángó kézimunka-kiállítás.

(A megyei kézműipar bemutatása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 16.

A vármegyeház közgyűlési termében holnap délelőtt 11 órakor nyílik meg a gyoroki csángók kézimunkáiból rendezett kiállítás, melynek megtekintése teljessen díjtalan.

A kiállítás három napig marad nyitva kiválóan azért nyílik meg karácsony előtt, mert az eladásra szánt kiállítási tárgyak nagyon alkalmasak karácsonyi ajándéknak.

A kiállítást ma délután mutatták be a sajtó képviselőinek. A kiállítás létrehozásán legelőbbet Kovács Vince polgári iskolai tanár buzgózkodott, aki mellé segítőárral Scherhag Ernő szegődött. Utóbbi rendezte el, nagy fáradsággal és gondnal a különféle kézimunkákat. A védnökséget a három aradi jótékony négyesület elnököi vállalták el: Urbán Ivánné, Neuman-Fürst Mária és özv. Hauser Károlyné.

A kiállítás főérdekessége, a kézimunkák izléses szép kivételén, továbbá rendkívül olcsóságán kívül főleg abban áll, hogy régi, középkorbeli magyar motívumokat látunk az egyszerű gyoroki csángó-asszonyok kezén felelevenedni. Nincs az egész kiállításban darab, melynek mintája valamelyik régi magyar családban, vagy fejedelmi udvartartásban pendantja ne volna.

Kovács Gyula dr. műegyetemi tanár és Radisich Jenő, az országos iparmúzeum igazgatója tűzték ki célul a régi magyar motívumokat a kézműiparba visszahonosítani s fáradozásuk sikere ebben az első nyilvános kiállításban teljessen érvényre jut. Bethlen fejedelem abroszának egy mintájára himzett ki például Nagy Szilveszterné egy gyönyörű asztalterítő.

Hogy ezek a minták mennyire a régi magyar divatnak vannak alávetve, mutatják azok a sablonok, melyek a kiállítás külön részét képezik. Ezek csak megkezdett munkák, melyek a régi himző-minták szemléltetésére szolgálnak.

A kiállítás a hímzéshez használt anyag színe szerint, piros és világoskék munkákból áll, melyek színük szerint el vannak különítve. A világoskék kézimunkák a legizlesebbek s ezek zömét egy garnitúra képezi, mely rendkívüli olcsósága és szépsége által tűnik fel.

A garnitúra ára 72 korona. Tartozik hozzá egy egész függöny 40 korona árban. A függöny egy-egy oldalszárnya 16 korona, drapériája 8 korona áru. A 72 korona áru garnitúrához tartozik még egy tizenkét személyes asztalterítő 20 korona, egy szekrényterítő 6 és egy asztalfutó 6 korona árban. Természetesen, hogy az egyes kézimunkák külön-külön is megvehetők.

Féltűnő szépségű még egy tizenkét személyes, seiyemmel áttört aszuresz asztalkendő. Ez rendkívüli fáradsággal készült s színe tiszta fehér. Ára 115 korona. Tusa Viktória készítette.

Székely Katalin kézimunkája egy világoskék asztalterítő, hat asztalkendővel. Ennek ára 82 korona. Ugyancsak 82 korona a Székely Antalné által készített asztalterítő, tiszta vászonnál és hozzávaló hat asztalkendővel, a szélén két aszur szegélylyel.

Temérdek törülköző kendő van a kiállításban. Mindmennyi régi XIV. és XV. századbeli motívumokkal, a régi magyar stílus szerint vannak hímzve. Ezek is rendkívül olcsók. Van olyan, melynek ára 8 korona, de aztán van 2 korona 80 és 60 fillér.

A tálcakendők, melyek szintén kék és piros hímzésűek, 1 korona 40 fillér és 80 fillér ár között változnak.

Az asztalterítőkből és különösen futókban nagy a választék. Az asztalterítő, valamennyi izlés és kivitelben 16—18 korona árúak, a futók pedig 5, 6, 7 korona árban kaphatók.

Látható, hogy a kiállított kézimunkák rendkívüli olcsóságuk által is kínálkoznak karácsonyi ajándéknak. Ha hozzátesszük még, hogy a tárgyak műipari szempontból is egyaránt érdekesekek, bizonyosra vesszük, hogy a csángó-asszonyok iparkodását anyagi eredmény is koronázza. Hogy milyen olcsón lehet itt vásárolni, eléggé illusztrálja az, hogy az összes kiállított tárgyak eladási ára hozzávetőleg hatszáz korona.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Szerda: Délután: Kendi Margit, dráma. (Ifjúsági előadás.) Este: Casanova, operetta. (Páros bérlet.)
Csütörtök: Bagdadi hercegnő, dráma. (Páratlan bérlet.)
Péntek: Niobe, operetta. (Páros bérlet.)
Szombat: Niobe, operetta. (Páratlan bérlet.)

* A színházi ruhatár. A rendkívüli nagy hidegek folytán a színházi előcsarnok a legerősebb fűtés mellett is, az ajtók folytonos nyitása által oly hideg, hogy ott a ruhatárt tovább tartani lehetetlen volt. Zilahy igazgató a közönség kényelme szempontjából, de egészségi szempontból is a ruhatárt áthelyezte a meleg belső folyosóra. Mától fogva tehát ezen a bajon segítenek van.

* Szulamit. A szépzenéjű zsidó daljátéknak még mindig vonzó ereje van a közönségre. A mai est alkalmával, az otthonülésre készített hideg dacára is, szépen megtelt a színház, s ezt az előadás meg is érdemelte. A darab olyan szereposztással ment, mint a nyáron. Zilahynének a címszerepben alkalma volt arra, hogy a bánatos melódiákat a szívekbe lopja az ő szép hangjával. Ennek a hideg időhöz illeszkedően fagyos hangulatu publikum is kénytelen volt felengedni és tapsolni. Kócsa Lili játszotta Abigailt, mely a művésznek egyik legszebb alkotása.

Ma is magával ragadott drámai ereje mindenkit, s elfogódva hallgatta a néma csendben figyelő nézőtér, amint a fájdalomban vergődő Abigail elvesztett fiát siratja. Elentétes eszközökkel: mosolylyal, táncsal ért hatást a második felvonásban. Békessy Cyula hatalmas Absolon volt külsőre, s daliás alakjához mért a hangja, mely erővel és melegséggel töltötte be a színházat. Igen szépen énekelte a Kohl Nid-rét Bejczy György. Kis szerepében, mint kacagtató jeruzsálemi szűz, zajos hatást ért el Pajor Agnes. Kiegészítette a jó előadást Német, Tukoray és a három kérő: B. Szabó, Sarkadi, Györe. A sugóváltozás hatása észrevehetőleg végig vonult az előadáson.

* Niobe. Pénteken kerül bemutatásra ez a kedves operetta, melynek mulatságos szövegét eredeti és fülbemaszó, bájos muzsika kíséri. Az operetta kiállítása úgy a diszleteket, mint a ruhatárt illetőleg egymagában is látványosság számba megy.

* Mátray B. Béla Aradon. A Vígyszínház kiváló tudású főrendezője, Mátray B. Béla, aki hosszú ideig kedvelt és becsült alakító művésze volt a kolozsvári és aradi színpadoknak, legutóbb nagy sikerrel vendégszerepelt a kolozsvári Nemzeti Színházban és a nagyváradi Szigligeti színházban. Az érdemes művész Kolozsvárott Shylokat és Harpagont játszotta, még pedig osztatlan sikerrel. A helyi kritika teljes elismeréssel ír Mátray kiváló alakításairól és különösen arról az eredeti és helyes felfogásról, amelylyel két klasszikus szerepét megjátszotta. Nagyváradon az említett két szerepen kívül még saját darabjának a Dickens regényből dramatisztált „Karácsony” című látványosságának Serooge főszerepét is bemutatta. Mátray most Aradra jön vendégszerepelni, ahonnan visszatérve elfoglalja régi rendezői állását a Nemzeti Színházban.

Zilahy a szegényekért.

(Jótekonycélu előadás a színházban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 16.

Mindenfelé megindult a mozgalom, hogy a kegyetlen szigorral fellépett tél ellen védelmet találjon a nyomor. Ebből a nemes munkából részt kért magának Zilahy Gyula színikazgató is, amikor a jótekonyság oltárán áldozni szándékozik. Az igazgató elhatározta ugyanis, hogy az Aradi Nemzeti Színház egy előadásának jövedelmét a nyomorban sanyúlódó emberek javára fordítja.

Ene dicséretesen szép elhatározásáról szól a következő levél, melyet Zilahy Institoris Kálmán polgármesterhez intézett:

Nagyságos Polgármester Ur!

A színházért való pályázatomban volt szerencsém említeni, hogy a tél folyamán a közönség ama részének, amely viszonyainál fogva talán egész idény alatt sem mehet egyszer színházba, ingyen előadást fogok rendezni.

Azonban, látva a szegény néposztály nyomorát, amelynek legtöbb tagja egy darabka kenyert, vagy egy kanál meleg ételt szívesebben vesz, mint bármilyen fényes színházi előadást, elhatároztam, hogy az ingyen előadás helyett egy mérsékelt áru előadást tartok, amelynek teljes tiszta jövedelmét Nagyságod rendelkezésére bocsátom, hogy azt tetszése szerint legyen kegyes a helybeli jótekonyság egyesületek között (a népkönyha és ingyen-kenyér figyelembe vételével) szétosztani.

Azon reményben, hogy Nagyságod beleegyezését az előadás megtartására vonatkozólag megnyerhetem, van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy azt f. hó 24-ikén, délután 2 és fél órai kezdettel tartom meg, mely alkalmal az „Ezerégy éjszaka” kerül színre.

A helyárakat a rendes napi árak felére szállítom le.

Nagyságodnak kész tiszteletje
Aradon, 1902. december hó 16-ikán.

Zilahy Gyula,
színikazgató.

Az igazgató áldozatkészségéhez most még a közönség hozzájárulása [szükséges, hogy a szép terv eredményesen sikerüljön.

A facseti mandátum.

(Nemess Zsigmond dr. és Harkányi báró.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 16.

A kir. kuria második választó tanácsa Kelemen Mór elnöke alatt és Asztalos Aba előadásában ma tárgyalta báró Harkányi Jánosnak Popescu Sándor és társai által megtámadott facseti mandátumot.

A választás még tavaly október 2-án folyt le, de a megtámadási kérvényt visszautasították. Utóbb ujjonnan megtámadták a mandátumot s ekkor a kuria a bizonyítást elrendelvé, a temesvári kir. táblát rendelte ki, hogy a petícióban felhozott vádakra a vizsgálatot meg-ejtse. A tábla részéről dr. Bóth László temesvári táblabíró tartotta meg a helyszínen a vizsgálatot. A vizsgálat befejeztetvén, az iratokat felterjesztették a kuriához.

Ma tárgyalták folytatólagosan a petíciót, melyen a kérvényezőket dr. Edvi-Ilés Károly, Harkányi János bárót pedig dr. Horánszky Dezső képviselik. Harkányi ellenfele tudvalevőleg Nemess Zsigmond dr. aradi ügyvéd volt.

Előadó ismertette a választás lefolyását, a megtámadási kérvényt, melyet a kérvényezők etetés, itatás és vesztegetés címen adtak be. A vallomásokból és a vizsgálatokból kiderült, hogy Budapestről 18.000 korona érkezett Szokoli Elek, Mayländer Rafael és Deutsch Albert és fia cég nevére. Szokoli Elek postamester csupán annyit engedett meg, hogy kocsisokat és nem választóknak fizetett s egy alkalommal igazfalva községben fizetett pálinkát, de csak saját pénzeért.

Kalimann Vasillie és Ursulescu Constantin vallották, hogy látták, midőn báró Harkányi néhány száz forintot adott Szokolinak; előbbi 6 koronát is kapott, hogy Harkányira szavazzon.

Náni János gyógyszerészről Szabeczky Pál asztalos azt vallotta, hogy látta, midőn Harkányi körülbelül 350 forintot adott át Náninak. Utóbbira kiderült az is, hogy pénzt osztogatott a választók között. Többen vallották, hogy Harkányi báró pálinkával és villásreggelivel kínálta őket Budinczky György plébánosnál, kinél Harkányi megszállt. Birkis, Vörösmart, Kápolnás, Osztrop és Igazfalva községekben itatás és etetés folyt, a jegyzők és bírák fizettek, de tagadják, hogy ezt Harkányi pénzen vagy rendeletére tették.

Dogarie Nikolaj buziki bíró vallotta, hogy ő neki Weinczirl körjegyző pénzt adott át, hogy faluja minden választójának 4—4 koronát adjon át. Ő kiosztotta a pénzt, de nem kötelezte a választókat arra, hogy Harkányira szavazzanak.

Edvi-Ilés Károly, a kérvényezők meghatalmazottja, a vizsgálat adatai alapján a mandátum érvénytelenítését, Horánszky védő pedig a petíció elutasítását kérte.

A kuria a tárgyalás folytatását péntekre halasztotta.

SPORT.

+ A korcsolya-egyesület igazgatósága ma ülést tartott Parecz György elnöke alatt. A kedvező télelre való tekintettel elhatározták, hogy szánkóra alkalmazott locsoló hordóval öntözik ezután a jeget. Eddig ezt a munkát locsolókkal végezték. A szolga lakását férfi öltözővé alakítják át. Tárgyalásokat folytatnak a villamos világítás bevezetésére s e célból az igazgatóság bizottságot küldött ki, mely mellé felkérte Nachinébei Odön mérnököt.

Ingyen kenyér.

— A legújabb adományok. —

Arad, december 16.

Csütörtöktől kezdve nem lesz Aradon ember, aki elmondhatná, hogy nem evett egyik-másik napon, s éhgyomorral kellett lefeküdni hideg rongyaira. E.óreláthatólag csütörtökön délelőtt kilenc órákor nyílik meg a kenyérszító helyiség ajtaja, s ez időtől fogva naponként kijut a karéj kenyér mindenkinek, aki arra rászorul.

A kenyeres bolt kérdése megoldást nyert. A *Polgári takarékpénztár* előzékenyen felajánlotta a *Szabadság-tér 9 szám* alatti házának egyik üzlethelyiségét, s a kenyérszító bizottság örömmel elfogadta a nagylelkű ajánlatot. A pénztárat ezzel még nem merítette ki áldozatkészségét, mert egyben egy öl fát is adományozott a helyiség fűtésére.

Az ingyen kenyér intéző bizottsága, az első kenyérszítást megelőző napon, szerdán délután fél 6 órákor ülést tart, melyet *Leopold Zsigmond*, a bizottság elnöke ez uton hív egybe *Glück Károly* Eötvös-utca 9. számú lakására.

A bizottság örömmel konstatálhatja, hogy munkáját már eddig is milyen szép siker kíséri. S meglepéssel tekintünk a közönség áldozatából naponként növekedő összegre; gyűjtésünk eredményére mi is. A mai nap is tetemesen megszorította lapunk ingyen kenyér álladékát, mely kenyér alakjában sok-sok embernek nyújt enyhületet.

A legnagyobb összeggel *Tenner Pál* dr. szerepel az újabb adakozók között: husz koronát küldött a nemes célra, méltó részt érdemelve az áldásból, melyet a kenyeres bolt szegény vendégei jótéveők számára kérnek. Az adakozók listájának ma különben a hölgyek adják meg a jellegét, kedvesen tanuskodva a női szívek meleg érzéséről. A hölgyek sorában özv. *Basch Lipótné*, *Magyary Ferencné*, dr. *Páris Lajosné*, *Révész Adolfné* tíz-tíz koronával vesznek részt és csatlakozik hozzájuk két leánya: *Greén Berta* és *Iréneke*, kik egy-egy koronát küldtek. Nemeslelkűségről beszélnek *Basch Simon*, *Holländer Ignác* tíz koronás adományai, valamint azok az összegek, melyeket *Deutsch Herman*, *N. N.*, *Kertész Miksa*, *N. N.* és *Brück István* küldtek, *Hanecker István* m. kir. honvédhadnagy a következő sorok kíséretében juttatott hozzánk egy összeget a nemes célra:

Tekintetes szerkesztőség!

Kérem a sorok átadójával küldött 4 korona 20 fillér-t az ingyen kenyér céljára fordítani. Magyult be a vivó-óra alatt egy néhány baitársamtól.

Méltó részt vesz az adakozásban *Domán Sándor* aradi paplan és ágyneműgyáros. A mai napon bejelentette lapunk szerkesztőségének, hogy *tíz meleg paplant* ad azon célból, hogy azok osztassanak szét a legszegényebb családok között, melyek fagyos levegőjű szobákban türik az elviselhetetlen hideget. A nagylelkű adakozót méltán megilleti az elismerés.

Eddigi gyűjtésünk kimutatása:

	korona
<i>Tenner Pál dr.</i>	20—
<i>Özv. Basch Lipótné</i>	10—
<i>Basch Simon</i>	10—
<i>Holländer Ignác</i>	10—
<i>Magyary Ferencné</i>	10—
<i>dr. Páris Lajosné</i>	10—

<i>Révész Adolfné</i>	10—
<i>Deutsch Herman</i>	5—
<i>N. N.</i>	5—
<i>Hanecker István honvédhadnagy</i>	4 20
<i>Kertész Miksa dr.</i>	4—
<i>N. N.</i>	4—
<i>Brück István</i>	1—
<i>Greén Berta</i>	1—
<i>Greén Irénke</i>	1—

Összesen: 105 20

Legutóbbi kimutatásunk: 15 8 30

Eddigi gyűjtésünk összege: 1623 50

Panaszok a fagy körül.

(Két folszólalás.)

Arad, december 16.

A husz fokos Reaumurhoz közel járó hideg sok keserű panaszt folszólalást sajtol ki a megdermedt emberek szívéből. Némelyiken csak az segíthetne, a ki az időjárást ily kegyetlen hidegre csavarta le; de van olyan is közöttük, a melyeken az emberek is segíhetnek.

Az alábbi kettő, a melyet itt közreadunk, ilyen.

I.

Az iskolás gyerekek és a fagy.

Könnyen elképzelhető, hogy az iskolának a reggeli órákban, a mikor legkeményebb a fagy, nem valami kellemes az iskolába járás. Némelyik két három kilométernyi utat is megtesz, a míg a sikos, havas uton, a veséig haté hidegben az iskoláig eljut. Az ilyenek már hét óra után kénytelenek a könyvestáskát meg a palatáblát a hönuk alá venni; pedig olyankor még a farkasok is fáznak kimászni.

Pedig ennek a dolognak kegyetlenségén lehetne enyhíteni. Évekkel ezelőtt az volt gyakorlatban, hogy télviz idején az elemi iskolák első és második osztályába járó növendékek nem nyolctól tízig, hanem kilenctől tizenegyig voltak iskolában.

Az idén, a midőn az abnormis fagy napról-napra ijesztebb lesz, inkább indokolt az ilyen kivételes rendszabály, mint valaha. A városi főorvos, meg az iskolaszék intéző emberei előtt bizonyára szintén nem ismeretlen ügy az ideai tél fagya, s ha erre gondolnak, akkor csak egy kis jóakarattal kell hozzá, hogy az iskolás gyerekek baján segítsenek.

A módja ennek az, hogy már a legközelebbi napokban intézkednek, miszerint az első és második osztályos gyerekek nyolc óra helyett kilenc órákor menjenek az iskolába.

II.

A szegények tüzfája.

Kenyér, az már csak lesz. Dehát a kenyér nem minden. A gyomrot valahogy csak kibékitették. De odahaza, a szűk lakásban farkasordító hideg van, a melyben beteggé lesz az örökösön didergő ember, különösen az apróbbja.

Pedig tüzfára, erre a hallatlan fényűzésre nem telik. Az ilyen nyomoruságot se szabad közönyös szemmel nézni. Némely városban, mint például *Debrecenben* is, a hatóság télen át a szegényalaphól ingyen tüzfát ad a szegényeknek.

Tudjuk, hogy Aradon a szegényalap tulajdonoson igénybe van véve; de az ideai, abnormis télen talán módját lehetne ejteni annak, hogy a legszegényebbek a városi hatóság révén fűtő szerhez jussanak. Ajánljuk ezeket a sorokat *Institőrés Kálmán* polgármesternek jószívéhez: ha megtalálja oda az utat, akkor talán a segítség se marad el.

Elfogatási parancs

egy nagyváradai szerkesztő ellen

(Főtárgyalás akadályokkal.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 16

Halász Lajos, a „Nagyvárad Friss Ujság” felelős szerkesztője a „Kolozsvári Friss Ujság”-ban cikket írt *Bartha Miklós* országgyűlési képviselőről, melyben öt rendbeli rágalmazás és becsületsértés vétségével illette *Bartha Miklóst*.

Bartha a cikk írója ellen sajtóügyi bünvádi följelentést tett a kolozsvári kir. törvényszékkel, mely egy izben már tüzött is ki főtárgyalási határnapot, azonban *Halász Lajos* ezen nem jelent meg és elmaradását igazolta.

Ujabbán e hó 13-án, szobaton lett volna ez ügyben megtartva a főtárgyalás, azonban a vádlott ezuttal sem jelent meg, távolmaradását pedig azzal óhajtott igazolni, hogy idézését csak ezelőtt öt nappal vette kézhez s így a védelem elkészülésére nem volt elég ideje és betegsége is gátolja megjelenését.

A fő magánvádió *Visontai Soma dr.* országgyűlési képviselővel jelent meg a bíróság előtt, a ki, tekintve, hogy a bíróság idézését a vádlott védője még november hó 24 én szabályszerűen átvette, azt indítványozta, hogy a tárgyalás mára napoltassék el és *Halász Lajost* a törvényszék vezettesse elő.

Visontai Soma dr. indítványa alapján a bíróság táviratilag megkoreste a nagyváradai bíróságot, hogy *Halászt* törvényszéki orvossal vizsgáltsa meg. A sürgönyileg történt átirat alapján a törvényszéki orvos megjelent *Halász lakásán* és öt megvizsgálván, oly értelemben nyilatkozott, hogy *Halász* rosszul van ugyan, de azért a tárgyaláson megjelenhetik.

A nagyváradai bíróság ily értelmű távirati értesítése alapján a kolozsvári törvényszék még a tegnapi nap délelőttjén ugyancsak sürgönyileg a nagyváradai rendőrséghez fordult, hogy *Halász Lajost* vezesse elő a mai tárgyalásra.

A rendőrség foganosítandó a törvényszék átiratát, *Halászt* le akarta tartóztatni a lakásán, azonban ő ez ellen tiltakozott és betegnek mondotta magát. A rendőrség erről szintén táviratilag értesítette a bíróságot.

Mindezek dacára, tekintve, hogy a főtárgyalás újabb határnapja mára volt kitűzve, *Bodor László* kir. ítéltáblai bír. elnök és *Bodor Károly*, *Hofbauer János dr.* szavazóbírákból álló vádtanácsban megalkult a bíróság, hogy a további teendők tárgyában határozzon. A tárgyaláson *Bartha Miklós* és *Visontai Soma* is megjelentek, a vádhatóság részéről pedig *Dörgő Gábor dr.* kir. alügyész volt jelen.

Bodor László elnök ismertette a már főnnebb elmondottakat, mire *Visontai* a főmagánvádló jogi képviselője, kérte a törvényszéket, hogy *Halász Lajos* elővezetése céljából radikális intézkedés tétessék.

Dörgő Gábor dr. kir. alügyész indítványozta, hogy *Halász* ellen a bíróság elfogatási parancsot bocsásson ki és ezt táviratilag közölje a nagyváradai törvényszék vizsgálóbírójával. A tanács ily értelemben határozott és egyidejűleg a kellő intézkedéseket is megtette.

A bíróság határozata alapján Nagyváradon valószínűleg még a mai nap folyamán tartóztatják *Halász Lajos* lapszerkesztőt és Kolozsvárra kísértetik. Ezt az eljárást csak egy eshetőség akadályozhatja meg, az t. i., ha *Halász* egészségi állapota tegnap óta valóban oly kedvezőtlenre fordult hogy ágyban kell maradnia.

A mennyiben a törvényszéki orvos ezt meg nem állapítaná, abban az esetben *Halászt* holnap reggel átadják a kolozsvári ügyésznek s így a főtárgyalást holnap megtarthatják.

HIREK.

Harc Mangra mellett.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 16.

Mangra Vazul barátainak rettenetesen fáj, hogy nem sikerült keresztülvinni a sokat emlegetett „majdnem-püspök“ megerősítését. Fáj különösen azért, mert most már kétségen felül áll, hogy a megerősítésből nem lesz semmi és a nagyváradi vikárius egyáltalán nem fog beleülni soha az aradi egyházmegye püspöki székebe.

A vikárius aradi lapja, a „Tribuna Poporului“, immár szélsőségekre ragadtatja magát. *Erkölcsei orgyilkos bandának, szentségtörőknek* címezi azokat, akiknek Mangra sehogysem tesz. Egyik utóbbi cikkében például így dühöng a mérges kolléga: „A Mangra meg nem erősítéséről szóló szenzációs hírek nem igazak és nem egyebek mint rozszakaratu kiaknázása a kormány habozásának abban, hogy végre valahára véget vessen egy anarchikus állapotnak, amely megmértelyezi az egyházban az egyház és az állam közt fennálló viszonyokat.

Jó lesz tudomásul venni a jelen helyzetben, hogy sem a kormány, sem a zsinati kisebbség nem áll többé Mangra vikáriussal, hanem az egyház törvényes döntésével szemben. Aki az egyház döntését támadja meg, nem Mangra vikáriust támadja, hanem az egyházat és az aztán szentségtörő.

Az egyház döntése először az egyház kerületi, másodsor a püspöki zsinaton nyilatkozott meg. A ki közülünk e döntés előtt meg nem hajlik, *pogány és sáfár, akit az egyház szigorúan sújt.*

A kormánynak választania kell: mit akar inkább tiszteletben tartani, az egyház törvényes döntését, mely szerint Mangra vikárius 600 000 gör. kel. román lélek óhajtott férfia és a püspöki szent szinódus határozatát, amely őt az isteni és az ő Felsége által szentesített politikai törvények értelmében ez állásra méltónak találta; vagyis az egyházi és politikai intézmények törvényes rendje értelmében, — avagy az erkölcsi orgyilkosok munkáját, akik tisztességes emberek vérével táplálkoznak, csak hogy folytathassák romboló munkájukat a társadalom kebelében.

Ez az aradi püspökség kérdésének szignaturája. Tessék miniszter urak, válasszanak, a mi, az önök törvénytisztelte, és az erkölcsi orgyilkos banda céljai közt. Tertium non datur.“

Igy ír román lapjaink. Kuriózum gyanánt közöljük belőle ezt a csinos mutatót, amely Mangrának nem árt, használni pedig még kevesebbet használ, mert az ő sorsa immár meg van pecsételve . . .

— **A Ház karácsonyi szünete.** Az idén szokatlanul rövid lesz a képviselőház karácsonyi szünideje s nem fog hetekig tartani, mint eddig divatban volt. Budapestről azt táviratozzák, hogy közvetlenül a karácsonyi ünnep előtt, 23-án kezdődik a képviselő urak vakációja, mert előző nap még ülést tart a főrendiház s az ott elintézendő törvényjavaslatok sorsáról szétoszlás előtt tudomást kell vennie a képviselőháznak.

— **A magyar testőrkapitány nagy beteg.** Mint Bécsből táviratozzák, *Eszterházy* Alajos herceg, a magyar testőrség kapitánya, súlyosan megbetegedett. Felépülésében az orvosok nem igen biznak. A ma délelőtt kiadott buletin igen agasztónak jelzi a beteg állapotát.

— **Esperes választás Radnán.** *Beles* Vazulnak aradi esperessé történt megválasztása ál-

tal megüresedett a radnai görög keleti román esperesi szék. Erre ma tartották *Csorogár* Romulusz, mint szentszéki biztos vezetésével a választást. A választáson a pályázók közül kapott: *Zsivuleszku* Prokop kurticsi lelkész, szentszéki segéd előadó 50, dr. *Barb* Döme pécskai lelkész 15, *Ardeleán* József kétégyházi lelkész 1 szavazatot. A negyedik pályázóra, *Beles* Vazul kétégyházi lelkészre nem esett szavazat. Az abszolút többséget tehát *Zsivuleszku* kapta. A választás a szervezeti szabályzat értelmében az aradi szentszék megerősítésére vár, a mely a szavazás eredményétől függetlenül határozhat.

— **A katonaság köréből.** Mint a honvédség rendeleti alapja közli, a király fekete-ardói és nagyváradi *Mayer* Gúdo, a szegedi II. honvéd kerületi parancsnokságnoz beosztott vezérőrnagynak, az aradi házlezred volt parancsnokának, mint betegség okából szabadságot szolgálati állása alól való felmentését elrendelte.

— **Nemzeti irodalmi szövetség.** Budapestről táviratozza tudósítók: *Jókai* Mór, mint a Petőfi-társaság elnöke, ma lelkeshangu felhívást küldött az ország összes irodalmi társulataihoz s a közművelődési egyesületekhez, melyben felhívja őket, hogy egy *nemzeti irodalmi szövetség* megalakítása céljából jövő évi január hó 6-án Budapesten tartandó nagygyűlésre két képviselőt küldjenek. A szövetség célja lesz az összes irodalmi hősök eddigi elszigeteltségét megszüntetni, a vidékkel karöltve irodalmi eszményeket megvalósítani s a hazafias idealizmust fejleszteni.

— **Nagybeteg kanonok.** Temesvárról jelentik: *Spéth* Karoly dr. prelátus-kanonok, a káptalan legidősebb tagja súlyos betegen fekszik lakásán. Orvosai tüdőgyuladást állapítottak meg, mely a magas korban levő embernél könnyen végzetessé válhatik.

— **Fellebbezés egy közgyűlési határozat ellen.** *Mülek* Lajos dr. törvényhatósági bizottsági tag, ma fellebbezte a város legutóbbi közgyűlésének azon határozatát, amelylyel *Kotsis* Lajosnak két évi homokhasználati díjat elengedett s beleegyezett abba, hogy a jövőben ne általán-összegeben, hanem az elhordott homok mennyisége után fizesse *Kotsis* Lajos a szerződésben kikötött árat. *Mülek* dr. azt kívánja fellebbezésében, hogy a város mondja föl *Kotsis*nak a szerződést, miután ennek 10-ik pontjában ki van kötve, hogy a város a fizetésben késedelmező szerződő féllel a szerződést felbonthatja s a hátralékot rajta megveheti. *Mülek* Lajos a városnak ezt a jogát óhajtaná érvényesíteni *Kotsis* Lajossal szemben.

— **Bethlen Miklós gróf állapota.** *Bethlen* Miklós gróf, Torontálmegye volt főispánjáról pár nap előtt az a hír járta be a sajtót, hogy a gróf állapota annyira javult, hogy az intézetet elhagyhatja. Most arról értesülünk, hogy ellenkezőleg, a gróf állapotában nagyfokú súlyosbodás állott be s állapota csaknem reménytelen. A beteg ember csaiádjá jelenleg *Kinszky*-ék egyik stájerországi birtokán tartózkodik s onnan a karácsonyi ünnepek után *Zamba* költöznek állandó tartózkodásra, hol most rendeznek be lakást számukra.

— **Grünwald Béla szobra.** *Grünwald* Bélának, az egységes magyar nemzeti állam egyik legfáradhatatlanabb munkásának, a lángeszű publicistának, aki hosszú évek óta messze hazájától a párisi mont-martrei temetőben pihen, szobrot akar emelni a felvidéki hazafias társadalom, amelynek az elbunyit szellemi vezére volt. A szobor *Zólyomvármegye* székvárosát, Besztercebányát díszítené. *Zólyomvármegye* közönsége a kegyeletes cél megvalósítása érdekében szoborbizottságot alakított; a szoborbizottság most a nagyközönséghez fordul támogatásért s gyűjtőlevelet küldött ma *Aradváros* törvényhatóságának is.

— **Beteg zeneköltő.** Idősb *Ábrányi* Kornél, az agg zeneköltő napok óta betegen fekszik

Margitszigeti lakásán. Az éjszaka folyamán azonban változás állott be állapotában és a zeneköltő ma már sokkal jobban van. Orvosai azt hiszik, hogy pár nap múlva teljesen felépül betegségeiből, amely meghülés folytán támadt.

— **Póthitel rendjelekre.** A német császár tudvalevőleg nagyon bőkezű a rendjelek osztogatásában. Többnyire pedig gyémántos rendjelekkel kedveskedik s így nem osoda, ha az erre a célra rendelkezésre álló összeg nem elegendő. A birodalmi gyűlés elé terjesztett költségvetés szerint a kormány erre az évre még *tízezer márká* póthittelt kér gyémántos rendjelek költségeire. Ezt az összeget a karácsonyi rendjelek bizonyára fel fogják emészteni.

— **Kerékgyártó temetése.** Budapestről táviratozza tudósítók: *Kerékgyártó* Árpád dr.-t, a tudós egyetemi tanárt, ma délután temették nagy részvétellel. Az egyetem és az akadémia nevében *Bikefi* Remig mondott emelkedett búcsubeszédet a halottas házban.

— **Változások az egyházmegyében.** *Dessewffy* Sándor megyés püspök az alábbi segédlelkészeket dispocálta: *Mihályffy* Gyulát Kis-Szent Péterről *Megyes-Bodzásra* adminisztrátorrá, *Anna* Mihályt Weidenthalról Kis-Szent Péterre, *Kelcsen* Andrászt *Megyes-Bodzásról Gyorokra* és *Bajdás* Miklóst *Gyorokról Marciobányi-Dombegyházra*.

— **Meteor a télről.** *Meteor* a szegedi időjós, a következőket írja az időjárásról: Jelzésemenek megfelelőleg a folyó hó 4-iki csomópont újra bevezette a valódi telet, amely ezen időtől kemény hideggel s közben elég erős havazással tartja magát. A 15-iki csomópont hatása alatt érve el a maximális értéket, a *hideg ennek hatásán túl már csökkenni fog az s inkább a tél második alkatrésze, a havazás nyer tért.* A 21-iki csomópont hatása van hivatva az *enyhőbb s valószínűleg az, olvadákony időnek a bevezetésére, amidőn a régen nélkülözött napfényt is újra láthatjuk, amelynek megfigyelése folytán a karácsonyi ünnepek lucskos vagy hideg voltát is biztosan megállapíthatom.* A jelenlegi észleletek eddig olvadákony karácsonyra ennek következtetni és az újabb hideg idő csak azt követőleg lép újra fel.

— **A hideg és a tanítás.** Az alábbi sorok közlésére kértek meg bennünket: Ezuton értesitem az iparostanoncokat tartó mester urakat, hogy az iparostanonciskolai előadásokat ez idő szerint nem lehet megtartani, mert a gázóra befagyott. Minthogy azonban a karácsonyi szünetek előtt ugys minden csoportnak már csak 1—1 tanítási napja lenne, s az sem bizonyos, hogy a gázvezeték ezeken a napokon már használható lesz, s nem akaráván a tanoncokat ebben a nagy hidegben hiába az iskolába rendelni: a karácsonyi szünetet már most kibírdetem s előadás a mai naptól egyáltalában nem lesz január hó 4-ig. 4-én, azaz vasárnap a rendez rajtanitással megkezdődnek az előadások. *Almás* T. Pál igazgató.

— **A párbaj ellen.** *Nagyváradon*, az orvosok körében mozgalom indult meg, hogy a szombathelyi orvosok példájára határozzák el, hogy párbajban nem működnek közre s ily értelmű indítványt terjeszsenek az orvosszövetség elé. A párbajellenes mozgalom nagyváradi vezetői tegnapi gyűlést tartottak, a melyen az országos békeegyesület képviselőjében *Gergely* Ede főtitkár jelent meg. A párbajellenes liga megalakulását háromszáz taggal kimondták s az alakuló gyűlést december 26-án tartják meg. *Gergely* Ede indítványára kimondta a gyűlés, hogy mint egyesület be fog lépni a békeegyesület által alakítandó országos szövetségbe, a melynek székhelye Budapest lesz. Örömmel vette tudomásul a gyűlés *Bourbon* herceg jelentését, a mely szerint az olasz főnemességből huszonegyen csatlakoztak a mozgalomhoz. Párbajellenes szövetség van alakulóban Szolnokon, Temesvárott, Szegeden, Sopronban, Győrött, Szom-

bathelyen, Pozsonyban, Baján, Jászberényben és Szabadkán.

— **Hosszu kard a Ludovika-akadémiában.** A honvédelmi miniszter szép karácsonyi ajándékkal lepte meg az első honvédtisztképző iskola növendékeit. Tudvalevőleg a hároméves kuzust elvégzett növendékek azonnal hadnagyi ranggal léphetnek át a tényleges szolgálatba. A miniszter most megengedte, hogy a harmadik év hallgatói a tiszthelyettesi rangnak megfelelő hosszú kardot viselhessék és akadémiáknak nevezhessék magukat.

— **Betörő-világ Aradon.** Az aradi rendőrség a napokban kézrekerített egy betörő-bandát, melynek viselt dolgai közül újabban tizenkét betörést fedezett fel. A banda tagjai közül ketten már le vannak tartóztatva.

— **Lefoglalt naptárak.** Budapestről jelentik: A rendőrség ma lefoglalta a „Szabad Szó” szocialista naptár összes példányait, szám szerint mintegy 5000 darabot, ugyszintén az összes idetartozó kiséket is. A naptárban ugyanis nyolc lázító cikket talált a rendőrség s ez a körülmény tette szükségessé az erőlyes eljárást. A naptár szerkesztőjének, *Mezősi Vilmos*-nak lakását ma reggel szintén átkutatta a rendőrség s sz. mos kéziratot, valamint szocialis munkát kobozott el.

— **Halál a hamis pénz miatt.** Szombaton éjjel véres gyilkosság történt Szalka községben, ahol — mint nekünk írják — az éjjel két embert talált *Vass Miklós* éjjeli őr az utca haván. Az éjjeli őr azonnal értesítette *Lung József* községi bírót s a két embert, akik még akkor éltek, bevitték a községházára, de mielőtt kihallgathatták őket, mind a kettő meghalt. A csendőrség által indított nyomozás azután megállapította, hogy a két agyonvert ember veszedelmes csató volt. Már több községben megfordultak, ahol felkeresték a jobbmodu gazdákat, akiktől azon ürügy alatt, hogy jó pénzért tízszer annyi értékű kitűnően utánzott hamis pénzt adnak, tetemes összegeket csaltak ki, de a hamis pénzt nem vitték el. A vizsgálat kiderítette, hogy az egyiket *Tolcsán István*-nak, amásikat *Kősző Máténak* hívták. Legalább is így nevezték magukat, amikor ezelőtt egy hónappal *Lükő András* házában voltak, akitől 12,000 koronát csaltak ki. Ez a két ember szombaton este ismét megérkezett Szalkára és este 9 óráig *Winkler Mór* korcsmájában boroztak. Innen eltávozott a két ember és *Sáska Antal* gazdaembert keresték fel, aki *Lükőnek* sógora. *Sáska* értesítette sógorát a két család megérkezéséről, mire *Lükő* és két fia lesbe állottak s amikor a két család *Sáskától* távozott, mind a kettőt agyonverték s azon véresen ki dobták őket az utcára. *Lükőt* és fiait letartóztatták.

— **A tanári fizetések rendezése.** A *Bud. Tud.* jelenti: „A Budapesti Hírlap” mai száma részletekbe menő tudósítást hoz a tanárok s a tanítók fizetésének rendezéséről. Illetékes helyről arra figyelmeztetnek, hogy ez a közlemény, különösen az igazgatókra nézve, nem tartalmaz helyes adatokat, sem maga a rendezés rendszere, sem a felsorolt összegek nem felelnek meg a kilátásba vett rendezésnek.

— **Gyermekrontó pap.** Nagyváradról jelenti a táviró, hogy *Domeszkin István* lenkeresi gör. kel. lelkészt erkölcstelen üzemeken érték rajta, a mit fejletlen iskolásleányokon követett el. A meghibbant agyvelejü pópát feljelentették az ügyészséghez.

— **Kinek vannak a legdrágább csipkái?** A new-yorki „World” szerint a *pápnak* van a legdrágább csipkegyűjteménye, melynek értéke mintegy négy millió korona. Utána két amerikai *Krózus: Vanderbilt* és *Astor* következnek két és fél millió, illetve másfél millió korona értékű csipkegyűjteménnyel. Az angol királynő birtokában levő csipkék szintén másfél milliót érnek, míg a walesi hercegnének csipkéit egy millió koronára becsülik. Értékes csipkék vannak ezenkívül *Eugénia* ex-császárnénak is.

— **Garázdálkodnak a farkasok.** Biharvármegye területén a roppant hidegben annyira elszaporodtak a farkasok, hogy a tél folyamán több ízben rendeznek hivatalos vadászatot. Némely helyütt még a faluba is bemenészkedik a csikas, s nagy károkat tesz a jószágban. A korbesti erdőből, mint lapunknak írják, két farkas ballagott be a községbe s két juhot és egy sertést ragadott el. A lakosság a farkasok miatt nem mer kimozdulni a faluból. Több farkast láttak még *Tóthi* és *Vaskóh* környékén is.

— **Verekedés egy egyházyűlésen.** Lemberg-ből írják: A polnai ortodox hitközség gyűlésén, a melyen a lelkész fizetésemelését tárgyalták, véres verekedés volt. Az egyháztagnak két részre oszlottak ez ügyben és hajbakaptak egymással. Két ember halálosan, öt súlyosan megsérült.

— **A boszuálló szerelmes.** Egy csinos fiatal leány vére festette pirosra az utca havát tegnapelőtt éjjel *Kövesden*. *Máté Ilonának* hívták a szerencsétlen leányt, a kit régi kedvese boszúból agyonszurt. A szomorú eset részleteiről az alábbi tudósítást kaptuk: *Máté András* kövesdi lakos *Ilona* leányának sok udvarlója volt a falubeli legények között, de leghevesebben udvarolt neki *Marcsán István*, a ki feleségül is akarta venni, de mert *Marcsán* iszákos, dologkerülő volt, a szülők kiutasították a házból. Mindennek dacára a legény reménykedett, hogy megkapja a leányt. A múlt hét elején azonban *Máté Ilona* menyasszony lett. Egy más legénynyi váltott jegyet. *Marcsán* csakhamar megtudta a dolgot s ettől kezdve kereste az alkalmat, hogy a leánnyal találkozzon. Szombaton este a fonóban volt *Máté Ilona*, a hol megjelent *Marcsán* is. Este 11 óra tájban oszítottak széjjel a fonóból s ekkor *Marcsán* megkérte a leányt, hogy engedje meg, hogy haza kísérje, mert beszélni akar vele. A fonóházból távozik néhány perc múlva sikoltást és segélykiáltást hallottak. A legények a hang után futottak s meg is találták *Máté Ilonát* vérében. A szerelmes *Marcsán* ugyanis előbb szemrehányást tett a leánynak, a miért máshoz ment s azután egy éles bicskával a leány oldalába szurt. A kés a szívet járta át a leánynak s azonnali halálát okozta. A gyilkos legényt letartóztatták.

— **Hány nap választ el bennünket karácsony ünnepétől?** Össze-vissza egy hét. És ezen idő alatt kell teljesítenünk bevásárlásainkat ajándék- és játéktárgyakban. Rövid idő s aki szöpet, jót és olcsót akar venni, az minden esetre nem az utolsó perczben fog hozzá. Közönségünk az idén oly előnyöket élvez, mint soha ezelőtt. Mert a helybeli kereskedő világnak egyik zseniális tagja: *Porter Vilmos* valóságos Párizst varázsolt ide közibénk. Ötven méter hosszú teremben a közönség elé oly karácsonyi tárlattal lép, mely választás és tökéletességre nézve már nem vetélkedik többé a főváros hasonló kiállításával, hanem egyszerűen túl tesz azokon. Igenis, országos eseménynyé avatta az aradi karácsonyt, *Porter Vilmos* sok áldozat és munka árán. Elképzelheti mindenki, hogy az olcsóság is nagy szerepet játszik a karácsonyi tárlaton, de hiszen ezt fölösleges is külön megemlíteni az aradi közönségnek, melynél *Porter Vilmos* páratlan népszerűsége tett szert. Aki minden erejét a publikum kielégítésére fordítja, aki éjjel-nappal czélszerű ujtásokon dolgozik és akinek végre ambíciója az, hogy a közönséget egy hozzá illő, méltó és elegáns áruházban fogadhassa: az előbb-utóbb elviszi fáradozásának gyümölcseit és talál olyan pártfogást, aminőt szorgalma révén megérdemel. A Szabadságtér ezen napokban központja az általános érdeklődésnek és joggal kérdezhetjük, van-e valaki, aki nem óhajtana látni az ország legpompásabb karácsonyi tárlatát?

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszépitő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **T. Üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész Nándor* könyv- és papirkereskedő urat (Szabadságtér 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Forrong a vagyonos osztály.

(Beadvány a város tanácsához.)

Arad, december 16.

— A példa olyan, mint a kanyaró: ragadós.

(Sájlak *Jakab* összegyűjtött beszédeiből idéztük e szavakat, aki táian nem fog tiltakozni az ötlet-bitörítés ellen, hisz ingyen tesszük, nem lesz magasabb tőle a pótdadó.)

Igen, a példa ragadós. Az adóügyekben megindult mozgalom kilépett a mai nappal az izraelita hitközség szűk határai közül, s bevonult a város legtöbb adót fizető polgárainak széles sorai közé. A békétlen zsidót nyomom követte a békétlen virilista.

Ez a mai nap szenzációja. A városban ivet köröznek, mely méltányos és megszívlelendő feljajdulása egy csomó előkelő aradi háziurnak és nagykereskedőnek, kik ezekre menő adóterhek alatt nyögnek, s kik a szóban forgó mozgalommal nyomasztó anyagi helyzetükön igyekeznek segíteni.

Beadvány készül a város tanácsához, melyben hetven tekintélyes aradi polgár azt az indítványt terjeszti elő, hogy vegyen példát a város az izraelita hitközségről, és állapítsa meg szabályrendeletileg, miszerint a jövőben *egy egy polgár adója négy-száz koronánál magasabb nem lehet.*

Módunkban van a beadványt a következőkben szöszszerint közre adni:

Tekintetes Tanács!

A jövő 1903. évre eszközölt adókievetésből azon meggyőződést merítettük, hogy a községi adók nincsenek méltányosan kivetve. Az adókievető bizottság ugyanis azt az anarchisztikus rendszert követi, hogy akinek nagyobb jövedelmet juttatott a sors (jól tessék érteni, a sors, és nem az adókievető bizottság), annak több adóterhet szólnak a nyaka közé, mint a más ember fiának, a ki pár ezer forint kevesebb jövedelemmel bír ugyan, de azért épp úgy szívja a közpénzen fenn tartott levegőt, épp úgy élvezi az éj drága csendjét, a hold fényét, a nap melegét, mint mi.

Bármily nehezünkre esik is, ki kell mondanunk a közhangulat azon kemény itéletét, hogy Aradon a gazdagok fizetik a szegényebbek terhet, fizetik azok adóját. Ez a méltánytalanság pedig veszélylyel fenyegeti a vagyonos osztályt (hogy a f. e. m. *Szedőgyerek*), valamint az azzal karöltve járó virilis intézményt. Mert hol a manóba veszik önök a „legtöbb adófizetőket”, ha velük fizettetik a valóságban is a legtöbb adót, s ily módon irtják, pusztítják, tehetetlenné teszik a város reprezentálására első sorban hivatott adóalanyt.

Megjelöljük, mi uton-módon segíthet a tekintetes Tanács e súlyos bajon. *Mondja ki, hogy Aradon az adómaximum 400 korona, a minimum ellenben 200 korona.* Ezen összegek között aztán szabadjára csaponghat az adókievető bizottság szigora. Akiről látja a bizottság, hogy sok jótékonyt enged meg magának, arra több adót vethet ki; ellenben azzal, aki a jótékony intézmények elkerülésével is dokumentálja, hogy az efajta ostobaságokra nincs pénze, kiméletesen bánhat el.

Szüntesse meg a tekintetes Tanács a mostani méltánytalan rendszert, mely általános elkeseredést szült és szül folytonosan. Ezt kérjük, ezért folyamodunk.

A beadvány tendenciája tehát nem az, hogy a város adójövedelmei megnyirbáltassanak, mert a minimális adóból befolyó többlet bőven pótolja a maximum leszállítása körül fölmerülő veszteséget: hanem az a célja az ujtásnak, hogy városunk gazdagabb polgárainál az *adózási kötelezettség* és az *adózási kedv* között kellemes harmonia támadjon.

Enek megvalósítására pedig szívesen hozunk áldozatokat.

Mint késő éjjeli órákban értesülünk, a farsang elején nagy *adomozgalmi-bál* készül Aradon, melynek tiszta jövedelme a város és az izraelita hitközség legtöbb adót fizető polgárainak fölségélyezésére fordítatik. Az utóbb említett csoportból már eddig is több kérvényező jelentkezett. [Felfizetések és természetbeni adományok elfogadtatnak felekezeti különbség nélkül. Bál után nagy tabló lesz görög-tüzzel és kultuszadó emeléssel.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A fákyla pör.** Megirtuk, hogy *Bartl*, aradi mézeskalácsos pört indított több aradi ur ellen azon a címen, hogy nála hazafias alkalomra fákylát rendeltek és nem fizették ki. Ma folytatolagos tárgyalás volt kitűzve ez ügyben *Heller Mór* járásbíró előtt. A felek kiegyeztek, olyan formán, hogy a mézeskalácsost megnyugtatták, hogy gyűjtés útján megszerzik a szükséges pénzt, s a fákylát kifizetik.

§ **A hamis koronás.** *Vangel József* aradi iparos segédet valahol hamis koronásokkal csapták be, s tul akarván adni a pénzbe, kiadta a, dacára annak, hogy figyelmeztették ennek következményeire. A hamis koronásokat felfedezték és *Vangel* ellen megindították a büntügyi eljárást. Ma az ügy a járásbíró elé került, mely *Vangel* négy napi elzárásra ítélte hamis pénz forgalomba hozataláért.

§ **Megcsalt férjek az esküdtek előtt.** A nádafi gyilkosság ügyében ma két vádlottat hallgattak ki: *Jank Mitrut* és *Matyucs Marucát*, kik mindketten azt vallották, hogy *Boda Györgyöt*, *Bunyán Nikoláj*, az elsőrendű vádlott lőtte le. Négy tanu is ezt erősítette. Ítéletre valószínűleg csütörtökön kerül a sor.

§ **Gróf Potoczki pör.** A bécsi esküdtszéki bíróság előtt holnap kezdődik gróf *Potoczki Henrik* Ede családi bűnpörének tárgyalása. Gróf *Potoczki* a legrégibb lengyel családok egyikének sarja. Anyja *Jablonoska* hercegné, napoleoni ivadék s rokonságban van a császári családdal. Gróf *Potoczki* 25 éves korában egy millió korona s egy tehermentes birtok tulajdonába jutott. Merész birtokügyletekbe bocsátkozott, minek eredménye volt, hogy két millió korona adóssággal csődbe került. A gróft a hamis bukás vádjára alól felmentették. Rokonai ekkor hülyének akarták nyilvánítani s gyógyintézetbe szállították. Gróf *Potoczki* azután Budapestre költözött s itt lovag *Koritovszkyval* kéles birtokügyletekbe fogott. — Ez év elején mindkettőt letartóztatták. *Koritovszky* lovag a vizsgálati fogságtól úgy menekült, hogy levette magát a fogház ablakából s szörnyet halt. Gróf *Potoczki* három havi vizsgálati fogság után szabadlábra helyeztetvén, Ausztriába menekült. Ismét különféle csalást követett el, melyekért most zár alá került.

NAPIREND.

December 17. Szerda. Róm. kath. naptár: Lázár. — Protestáns naptár: Lázár. — Görög-keleti naptár (december 4.): Borbála. — A nap két 7 óra 29 perckor nyugszik 3 óra 52 perckor. — A hold két 7 óra 8 perckor, nyugszik 9 óra 0 perckor.

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekye-muzeum helyisége mellett Ülésterem.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradon küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hideg, semmi vagy kevés csapadék.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabnavásár.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Uj-Arad, december 16.

Teljes erejével uralg a tél. Ejjel 22—25 $^{\circ}$ C. a lég 0 alatt, míg nappal felszökik 16—17 $^{\circ}$ -ra.

Gazdáink nem panaszkodnak a hideg miatt, melynek dacára 1200 métermázsza buza és 500 métermázsza tengeri hozatott be és költ el magas napiáron.

Mai gabona-árak: Az árak 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

Buza I-ső minőségű 7.50—7.60.
Buza közép 7.20—7.30.
Tengeri 4.90—5.00.
Rozs névleges jegyzés 5.80—5.90.
Arpa névleges jegyzés 5.40—5.50.
Zab névleges jegyzés 5.50—5.60.
Az irányzat szilárd.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, december 16

Értéktőzsde. Buzakinálát mérsékelt, a vételkedv korlátozott. Bányadt irányzat mellett 20.000 métermázsza került forgalomba, 2 $\frac{1}{2}$ fillérrel olcsóbb árakon. Egyéb gabonafélék bányadtak. Időjárás hideg.

Értéktőzsde. Berlin $\frac{1}{4}$ olcsóbb, páris 5-el magasabb.

Zárlat 12 órákor:

Buza 1903. áprilásra	7.85—7.86
Rozs 1903. áprilásra	6.73—6.75
Zab 1903. áprilásra	6.32—6.33
Tengeri 1903. májusra	5.81—5.82
Repce augusztusra	11.95—12.05

Zárlat 5 órákor:

Buza 1903. áprilásra	7.82—7.83
Rozs 1903. áprilásra	6.73—6.74
Zab 1903. áprilásra	6.31—6.32
Tengeri 1903. májusra	5.80—5.81
Repce augusztusra	

Zárlat 5 órákor:

	korona
Osztrák hitelrészvény	671.25
Magyar hitelrészvény	704.50
Lezártbank részvény	442.50
Rima-Murányi vasúti részvény	487.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	678.—
Közuti vasút	619.—
Városi villamos vasút részvény	324.50

Karácsonyra!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a karácsonyi idényre nagyobb könyvtári vételek és előnyös beszerzések folytán **disz műveket, ifjúsági iratokat, mesés- és képes könyveket, óriási választékban, meglepő olcsón** árusítok.

Egyben van szerencsém tudatni, hogy **f. hó 15-én, hétfőn** a Fischer Eliz-féle palota legnagyobb üzlethelyiségében külön

karácsonyi és ujévi tárlatot

nyitottam, melyben az idej könyvpiac minden **ujdonsága, disz munkák, ifjúsági iratok, és képeskönyvek, a legdivatosabb diszlevel-papírok, mindenféle imakönyvek, emlékkönyvek, karácsonyi és egyéb levelező-lap ujdonságok, gyönyörű, eredeti karácsonyi diszkek, levelező-lap albumok, emlékkönyvek és mindenféle disztárgyak rendkívül jutányos áron** lesznek kaphatók.

Kérem a n. é. közönséget, hogy mielőtt karácsonyi szükségletét megvásárolná, e tárlatomat megtekinteni sziveskedjék, hogy a **beszerzés szokatlan előnyösségéről, az óriási választékról és olcsó árakról** meggyőződjen.

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSO

könyv-, papír- és zenemű kereskedése,
Aradon Andrásy-tér 20. sz. (Aréna-épület.)

Ugyan-e cég ajánlja az olvasó közönség szives figyelmébe 60,000 kötetes kölcsönkönyvtárát, melyben minden ujdonság megjelenés után azonnal kapható.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsden.

Budapest, december 16.

Magyar aranyjárdék 4%	120.35
Magyar koronajárdék 4%	97.90
Magyar arany 4 $\frac{1}{2}$ %	—
Magyar ezüst 4 $\frac{1}{2}$ %	—
Magyar keleti vasút	—
Magyar földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar italmegváltási kötvény	—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyerebménysorsjegy kölcsön	202.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	158.75
Osztrák papírjárdék	100.75
Osztrák járdék ezüst	100.50
Osztrák járdék arany	120.50
Koronajárdék	100.25
1860-iki államsorsjegyek	151.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1545.—
Magyar hitelbankrészvény	705.50
Osztrák hitelbankrészvény	672.25
Osztrák-magyar államvasút	679.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.06
Német birodalmi márka	117.02
Londonj	239.35
Páris	95.20
20 márkás arany	—

REGÉNY-CSARNOK.

A róma-párisi expressvonal.

— Angol regény. —

Fordította: **Ritt Gyula.** [36]

(Folytatás.)

HUSZADIK FEJEZET.

Az első, ki a meglepetéstől magához jött: **Flocon** volt.

— Szaladjon kérem, szaladjon, — fordult a morgve főhivatalnoka felé — és zárassa el a kijárást. Senkinek sem szabad az épületet elhagyni! Lépjének vissza uraim, — szolt hirtelen társaihoz és hevesen toltá őket a halottas kamara háttérébe. — Adja Isten, hogy ne látott legyen bennünket.

Ezekután megfogta az ezredes karját és a hátsó folyosón keresztül levezte az irodába, honnan kiléptek az udvarra, hol a kíváncsi nagy tömeg izgatottan várt, hogy megtudja bezaratásának okát.

— Gyorsan ezredes ur, — suttogta a rendőrfőnök, — mutassa őt meg nekem.

A felszólítás nem volt fölösleges, mert az ezredes e szavakkal lépett előre.

— Ha nem tévedek **Quadling** ur! — szolt s mig kezét egy uri ember vállára tette, **Flocon** a rendőrfőnök alig tudott egy csodáikozó felkiáltást eifojtani.

Az ember, akit az ezredes megszólított, egyikhez sem hasonlított azok közül, kiket ez ügyből kifolyólag a rendőrfőnök már ismert, legkevésbé pedig **Ripaldi**hoz.

A bajusz eltűnt a ruha egészen más és szemüveg sötét zöld üveggel egészítette ki az öltözetet. Igazán csodálatos, hogy az ezredes megismerte őt. E pillanatban **Quadling** ép kezében tartotta a szemüveget, hogy áldozatát jobban lássa, hamarabb felismerje a sok halott közül.

Nevének említésekor ijedten visszahökölt, néhány francia szót dörmögött és csodáikozó meglepetéssel nézett az őt megszólító ezredesre.

— Kövessen bennünket, szolt csendesen **Flocon**.

— Mit akarnak? Önök tévednek? — kiáltott fel, hidegvérét visszanyerve **Quadling**.

— Egy szót sem! — szolt **Flocon** ismét lassan, de ellentmondást nem tűrő hangon. Kövessen. Vagy erőszakot alkalmazzak?!

Ez ellen már mitsem lehetett tenni. Az idegen az ártatlant játszva megadással követte a rendőrfőnököt.

— No, most nézze meg őt alaposan ezredes ur! Biztos benne, hogy ő...

— Határozottan mondhatom, hogy **Quadling**, azelőtt bankár Rómában, — szolt közbe **Papillon**, az idegen arcába pillantva, — egy pillanatig sem kételkedek benne.

— Ez elegendő... Csönd uraim! — kiáltott fel **Flocon** **Quadling**hoz fordulva. Önnek itt semmi észrevétele sincsen. Most már én is felismerem önben azt az embert, ki ma

gát Ripaldinak nevezte. Tagadása biábavaló, csak ártalmára van. Főhivatalnok ur. fordult aztán a morgue felügyelőjéhez, — motozta meg azt az embert, jól, alaposan és hívja be embereit, mert még ellentállást talál kifejteni.

Egy csöpp kiméletet sem tanusítottak Quadling iránt. Néhány pillanat alatt alaposan amotozták. Kikutatták, minden zsebét, fölbonították minden gyanus ráncot, egyszóval teljesen kiforgatták. A talált tárgyak kétségbevonhatlanul megállapították személyét. A sok corpus delicti között legterhelőbb volt a kaulauz kis könyvecskéje. Benne volt az utasok névjegyzéke, az összes papírok, sőt a menetjegyek is. Bizton azzal a szándékkal lopta ki a zsebéből, hogy megnehezítse a vizsgálatot. Belső zsebéből egy duzzadt tárcsa került elő, melyben egy csomó „Quadling” névjegy, néhány névre címzett levél s néhány köteg francia, orosz, angol bankjegy volt elhelyezve.

— Még mindig tagadni akar? Bah! Gyermekek, haszontalan szöfecsérlés volna. Végre lelepleztük. Meg van fejtve a titok. Réshajlatlan tanuink vannak, kiknek szava teljesen elegendő lesz, hogy önt elítéljék, — mondta szigorúan a vizsgálóbíró. — No jöjjön előbbre s adjon fölvilágosító részleteket erről a delogról.

Quadling, bár halálsápadtság öntötte el átváltozott arcát, csökönys hallgatásba merülve, állt előttük. Érezte, hogy a hálóba került, a hurok a nyakára szaladt, de nem nagyon sietett segédkezet nyújtani ahhoz, hogy a hurkot amazok gyorsan összehuzzassák a nyakán.

— Jöjjön és beszéljen, ez a legjobb amit még tehet. Ne feledje, hogy eszközeink vannak, melyekkel kényszeríthetjük.

— Itt akarja őt kihallgatni vizsgálóbíró ur? — kérdezte a rendőrfőnök.

— Nem! Vitesse őt a präfekturára, ott kényelmesebb lesz.

A kocsi csakhamar a morgue előtt állt. Quadlingot beültették, melléje ült maga Flocon, szembe vele a bakon egy rendőr foglalt helyet. A präfekturán egy sötét egyes zirkába csukták.

— És önök, uraim? — szölt a vizsgálóbíró Sir Collinghamhoz és az ezredeshez fordulva. — Mem szeretném önöket tovább feltartani, bár sok oly pont van még hátra, melynek megvilágosításánál nagy segítségünkre lehetnének, ha ezzel nem rabolnánk el idejüket.

Sir Collingham legjobban szeretett volna már a Madagaszkár szállodában lenni, de jól tudta, hogy maradásával csak a grófnő helyzetén segít, tehát maradt. Papillon ezredes is ott maradt, mert kíváncsisága nem engedte távozni.

— Remélem, — szölt a vizsgálóbíró, — ezt a Petitpré Hortensiót is hoppon fogták azóta. O tartja kezében a rejtély kulcsát s ha kihallgattuk őt, Quadling ügye teljesen meg lesz világítva. Ki tudja, tán vallomása terhelők lesznek urnőjére nézve is...

(Folytatása következik.)

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkeznek:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.50
Soborsinról délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.07	Gyorsvonat délután 4.06
Radnára délután 7.23	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczról szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Nagy Karácsonyi vásár!

HOFFMANN SÁNDOR

A „fecskehez”
Arad, Színház-épület.

Blous selymek
méterje 50, 60, 75, 90 kr.

Mosó bársonyok
méterje 70, 80, 90 kr.

Divat flanelek
méterje 25, 38 kr.

Mosó barchetek
méterje 19, 24, 30, 40 kr.

Tennis flanellek
méterje 19 krtól feljebb.

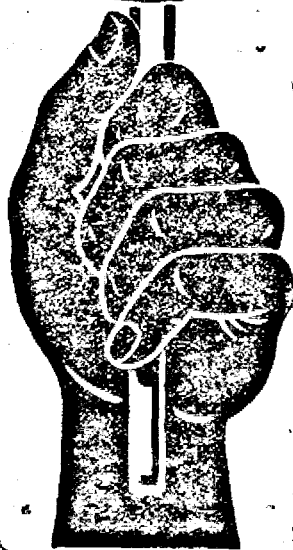
Ruhakelmék
120 cm. széles méterje 35, 50, 65 kr.

Horgolt Berlinerkendők
legfinomabb kivitelben.

Férfi és női Alsó trikók.

Majdnem ajándék egy szörme boa
3 fnt helyett, csak 1.30
Mintákat franco küldök.

Telefon sz. 10.

Szeszüzet.

— Decem'or 16 —

Mai jegyzésemek: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 18 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Szűrtől mosték 12:80—13— korona mázsánként.

Nemzeti színház.

Bérlet 78. sz.

Páros

Szerdán, 1902. évi december hó 17 én:

Casanova.

Nagy operette 3 felvonásban. Szövegét írta: Faragó Jenő.
Zenéjét szerzette: Barna Izsó.

SZERMÉLYEK:

A sátán	Polgár S.	Rendőrfőnök	Juhász S.
A felesége	Rózsa Lill.	Emilia, neje	Garai Ilonka.
Napoleon	Sarkadi A.	Náthán	Németh J.
Casanova	Szabó József.	Egy bakter	Füredi J.
Barbarina	Répásy G.	Pompadour	Singhoffer V.
Maral	Bokor Imre.	Heloise	Jeszenszky J.
Marion	Karácsonyi.	Clementina	Szilassy J.
Pietro, kertész	Bejczy Gy.	Udvarmester	Tukorai L.

Kezdete este 7 és fél órakor.

NYILTTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik súlyos veszteségünkben igaz részvétükkel enyhítették bánatunkat, ezuton fogadják szívből jövő köszönetünket.

Arad, 1902. december 16.

2298

Urhegyi János és neje.

Imakönyvek.

Katholikusoknak:

Heck János Imakönyve börkötés	5 korona.
Ugyanaz párnázott börkötés	7 „
„ borju börkötés	10 „
Tárkányi Vezéresillag börkötésben	7 „
Albach szent hangzatok börkötés	7 „
„ borjubörkötés	10 „

Reformátusok részére:

Tompa olajág 5 korona. zsoltárok vászonkötésben 1 korona, esontkötésben 5 és 6 koronáért kaphatók

Ingusz L és fia

könyvkereskedésben

Arad, Weitzer János (Templom) és Kazinczy-utcák sarkán.

Telefon 162. szám.

Ajánlok kitűnő minőségű szagtalan

fűtő-kőszent,

darabos

légszesz-pirszenet (koks),

kétszer mosott, valódi poresz

kovács-kőszent,

1813

rostált, darabos

bükkfa-szenet,

50 kilós ólmozott zsákokban házhoz szállítva, legjutányosabb árak mellett.

Reusz Mór,

Arad, Boros Beni-tér 12.

A rendelmenyek szállítása szigorú ellenőrzés mellett történik s a helyes súlyért jótállást vállalok.

Köszönetnyilvánítás.

Munk H. és Fiai maros szlati nai gyártulajdonos cég, a gyuliozai állami népiskola tulajdonát képező személeti képek berámáztatásához szükséges 80 folyó méter keretléczet kegyes volt díjmentesen adományozni, a miért is az iskola gondnoksága a nemes szivű adakozónak iskolánk iránt táplált nagylelkűségeért ez uton is hő köszönetet nyilvánítja. Ugy-szintén Berán Ignácznak ki szives volt a hozzávaló anyagot sajátjából pótolni.

Gyuliczán, 1902. évi december hó 8 án. 2299

Dann György,
gond. elnök.

Pap László,
gond. jegyző.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Erdélyi fajalma

válogatott 1 klg. 20 kr., II-sod minőségű 15 kr. Kapható Spopper Adolfnál Aradon, Wesselényi-utca 10. szám. 2283

Kerestetik

december hó 15-től egy különbejáratu butorozott szoba teljes ellátással a Boros Béni-tér közelében. Ajánlatok az ár megjelölése mellett „Intelligens fiatal ember” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 2219

NÉVJEGYEIT

fendelje meg az Aradi Nyomda Részvény-társaság könyvnyomdájában.

Villanyos házi csengő bevezetést,

Villanyos házi csengő javítást,

Villanyos csengő évi jókarban tartást,

Házi telephon szerelést szakszerűen és jutányosan készít

Kalmár József

villanyműszerész, kerékpár és varrogép raktár és javító műhelye

ARAD, Salacz-utca 2.

Zálogcéduikat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-tárgyakat készpénz fizetés mellett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legolcsóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438

Nyolcz napi próbaidőre

küldök bárhova saját veszélyemre

nemes valódi harczi éneklő kanári madarat,

amelyek a legkülömbözőbb hangon énekelnek á 5, 7, 9, és 12 márka, tuczatja 48, 60, 72 és 84 márka. Tenyésztésre alkalmas nőstényeket á 1 márka. tuczatja 10 márka.

Jótállás mellett, utánvétellel küldve. Meg nem felelőket kicserélem, esetleg az összegot visszaadom. A legszolidabb kiszolgálásról számtalan elismerő levél áll rendelkezésre, amelyeket kívánatra ingyen és bérmentve küldöm. Bárkinek meg van engedve, hogy engem meglátogasson és személyesen győződhetik meg madaraim éneklő képességéről.

Wilh. Kaye,
Spezialvogelversandhaus, 1784

Thale i. Harz

NB. Mindenkinek, ki kanári madarakat tenyésztetni akar, kiválóan ajánlom Wilh. Kaye Thale i. Harz cégét, mint amely legjobb tenyészmadarakat szállítja. Kirschner, tanító, Calonewska, Felső-Szilezia.

Telefon szám 493.

CZIRKÁL GÉZA

asztalos,

Átzei Péter-utca 3. szám,

a színházzal szemben. 2196

Meghívó!

Az „Első aradi gyártelep részvénytársaság”

felszámolás alatt

1902. évi december hó hó 27-ik napján d. e. 10 órakor Aradon, dr. Tenner Pál társasági ügyész irodahelyiségében (Deák Ferencz-utca 32—34.)

közgyűlést

tart, melyhez a t. ez. részvényesek*) ezennel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. A felszámoló-bizottság jelentése és javaslata a felszámolás befejezésének előkészítése tárgyában.
2. Határozathozatal a felszámoló-bizottság javaslata felett. Arad, 1902. évi december hó 16-ik napján

A felszámoló-bizottság.

*) A t. ez. részvényesek felhivatnak, hogy részvényeiket 3 nappal a közgyűlés előtt Beles János aradi kir. közjegyzőnél letétbe helyezni sziveskedjenek. 2297

Magy. kir. Államv. üzletv. Aradon

34603—1902. I. sz.

Pályázati hirdetemény.

A magyar kir. államvasutak Békés-Csaba bezárólag — Szeged-Rókus kizárólag, Békés Csaba bezárólag — Szajol kizárólag, Mezőtur bezárólag — Turkeve bezárólag, Mezőtur bezárólag — Mezőhegyes kizárólag, Kis-Szénás bezárólag — Kondoros bezárólag, Pusztatony bezárólag H.-M. Vasárhely Népker bezárólag, Békés Földvár bezárólag — Békés bezárólag terjedő vonalain elhelyezett főnökségek hivatalos helyiségeiben használatban levő összes szolgálati óráknak 1902. évi május hó 1-től számított 3 éven át jó karban tartása, javítása és szabályozása iránt ezennel pályázatot hirdetünk, minéifogva felhívjuk a pályázni kívánó és iparengedélyvel bíró órásokat, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a pályázati jókarban tartására 34603—1902. számhoz” feliratu borítékba zárt ajánlataikat lepecsételve 1903. évi január hó 15-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének általános igazgatási (I) osztályánál nyújtsák be.

Báronpénz fejében 100 koronás azaz egyszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1903. évi január hó 14-ikének déli 12 óráig alulírt üzletvezetőség gyűjtőpénz áránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

A pályázati székhely Békés-Csaba. Pályázók tehát vagy csak békés-csabai óraművesek lehetnek vagy ha nem azok és pályázat útján a pályázati teendőket ellátásával megbízatnak, kötelesek székhelyüket Békés Csabára áthelyezni.

Az ajánlatok fölötti határozathozatal, az ajánlatok felbontásától számított 14 nap alatt várható, míg a letett óvadék ezen határidő után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Ezen feltételektől eltérő távirattal, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a megajánlott összegre való tekintet nélkül történik.

A szerződési feltételek alulírt üzletvezetőség I. osztályánál a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők illetve kívánatra postán megküldetnek, feltételezzük tehát ajánlattevőkről, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Aradon, 1902. évi december hó 7-én.

A m. kir. államv. aradi üzletvezetősége.

(Utányomás nem díjazatik.)

Asszonyok és leányok!

A havi bajok nehézségei, hátfájás, testfájás, göresök, fejfájás, rosszullét stb. ellen ajánlatos „Amasira” egy határozottan ártalmatlanul ható és kellemesen bevehető theakeverék (poralakban). Orvosiilag melegen ajánlja Dr. med. M. Stuttgartban írja a többek közt: „A belsőleg ajánlt gyógytheák közül, egy sereg kedvező tapasztalat alapján, egy újabb theavegyülemnek adtam előnyt, amely „Amasira” név alatt van bevezetve és hatásában tényleg minden más theát felülmul. stb. — Dr. med. G. Berlinben jelentést tesz eredményeiről és a többek közt ezt mondja: „S. A. k. a. Köpenick S. asszonytól: A gyenge alkotású, kissé halavány páciens rosszullétről és hátfájásról panaszkodott a havi baj kezdeténél, valamint néhány nappal azután. A negyedik csésze teánál elmulat ezen nehézségek. Más okból történt utolsó látogatásánál aug. 3-án frissebbnek látszott, mint azelőtt. Életunsága elmult és most kettő helyett dolgozik. stb. — J. asszony Stuttgartban közli: „Nem fogom elmulasztani minden felebarátnőmnek ezen kitünően ható készítményt a legmelegebben ajánlani.” stb. — A fenti, valamint minden elismerő irat eredeti példányai a gyárosnál betekintésül le vannak téve. — Amasira ára dobozonként K. 3.— (3-4 hónapig eltart!) Csupán A. Locher névaláírásával valóldi! Gyedüli gyáros: Andr. Locher. Pharmac. Laboratorium, Stuttgart.

Raktárak: Budapest: Török J., Király-utca 12. sz. Pozsonyban: Dr. Adler Salvator-gyógytárában, valamint az Osztrák-Magyar monarchia minden nagyobb gyógytárában. 2199

Nagyban folyik

a karácsonyi vásár

Porter Vilmos Nagy Áruháza

összes osztályaiban.

KÉRJÉTEK

az ujonnan rendezett

karácsonyi kirakatokat

megtekinteni.

Rendkívüli árak.

Meglepő ujdonságok.

Fényképedvezmény!

minden egyes vevő számára!

50
méter
hosszu
terem
játék - árukkal!